

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se returneaz.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nuz. Augenfeld & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsbates-kórtut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garandată pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pub-
licări mai dese după tarifă
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

„GAZETA“ iese în de-aiala și
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
cile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu ansul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

(Număr de Duminecă 26.)

Nr. 140.—Anul LXVII.

Brașov, Vineri-Sâmbătă 26 Iunie (9 Iulie).

1904.

NOU ABONAMENT
LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie st. v. 1904

se deschide nou abonament, la care invităm
pe toți amicii și prijiitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni
6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un
an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numărul poporal
de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4
coroane, pe șase luni 2 coroane

Pentru România și străinătate: Pe un
an 8 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

„Marș afară, Valahule!“

Ca un trăsnet a cădut și cu
iuțela fulgerului se lătesce de-a lun-
gul și de-a latul Ardealului, a ținu-
turilor bătăne și a Țerii unguresci
strigătul dușmănos, îngâmfat și înfi-
clat: *Mars ki oláh!* (Marș afară Va-
lahule!), cu care kosuthistul Olay a
intâmpinat pe Românul, deputat al
Dobrei, *A. Vlad* în dietă.

„Ești afară Valahule!“ De câte
ori n'a sunat și nu sună acest strig-
ăt trufaș și disprețuitor în urechile
țeranului român, când se nimeresc
— ce dău, nu arareori se întâmplă
— se mERGă la „domni“, se le cERă

sEU se le pretindă un drept al sEU
și ii găsesce pÓte chiar în tÓne rele?

Ore în acel „Marș ki“ al lui Olay
— ca se tăcem de timpurile mai
vechi — nu se oglindEză suferințele
neamului nostru de treizeci și șapte
de ani încóce, de când a ajuns sub
oblăduirea ungurescă poreclită
constituțională. Ore de câte ori s'a tra-
tat de drepturile lui, de asigurarea
egalei sale îndreptăririi politice-na-
ționale, ce și-o dobândise în parte
între anii 1860—1865, de garanții
tarii și durabile pentru dezvoltarea
sa culturală-națională, nu a intêlnit
mereu în calea sa și în luptele sale
acea bruscă respingere, acel refuz
disprețuitor, cele exprimate cuvintele
folosite de Olay față cu deputatul-
colog român?

Când Românii se vedură ERAȘI
în fața vechiului sistem de ocârmuire
asupritor și intolerant, ce cu amar
au învățat a'l cunoaște din vechime
și care își schimbase numai penele
din pălărie, înlocuind pe cele vechi
medievale cu pENA ROȘIE a libera-
lismului și cu cea albă a constitu-
ționalismului fals „modern“; când
din tÓte părțile li-s'au strigat „marș
ki!“ și li-s'a luat un drept după ce-
lălalt, lăsându-li-se lor și celorlalte
popóre din țERă numai blidul cu
Ósele și șgărciurile, ce se păstrează
în legea dela 1868, ca se aibă și na-
ționalitățile nemaghiare ceva din
„egala îndreptărire ungurescă“, atunci
ei și-au đis:

Ce am căuta noi în dietă, în
care nu ni-s'a lăsat loc, de unde la
noua orânduie liberală-constituțio-
nală-electorală am fost eschiși ca și
nisce străini de țERă, ca și nisce ve-
netici fără de nici un drept?

Ce am puté face și dobândi noi
acolo, unde nu ni-se recunósce nici
îndreptățirea de a trăi și a ne des-
volta ca Românii, de a avé și noi

ființa noastră liberă de popor cu
limba sa dulce romanică, cu tre-
cutul, obiceiurile și datinele sale stră-
moșesci?

Și ore cine era care, mereu ne
ținea de rău pe noi Românii, că fa-
cEM pașivitate, că stăm busumfiat! la
o parte și nu vrem să fim de față
la bAlciul cel mare, în care se licita
patriotismul, care era admis și re-
cunoscut numai pentru rassa stăpâ-
nitóre și dela care tÓte celelalte rasse
erau ca și eschise?

Nu ni-se spunea mereu, că, dEcă
avEM plângerii și voim ca aceste să
fie delăturate, ér relele de care su-
ferim să fie lecuite, atunci să mer-
gem în dietă și s'arătăm acolo do-
rințele și durerile noastre?

Ei bine, acel deputat al Dobrei,
despre care am făcut amintire mai
sus, urmând vorbelor și șóptelor ad-
versarilor noștri, a mers până a in-
tra în conflict cu partidul nostru
național și, călcând solidaritatea, a
reusit să fie ales în dietă cu pro-
gramul ciungărit.

TÓte aceste le-a făcut Aurel
Vlad, în credința, cum ne asigură el,
că așa va aduce vr'un folos causei
romănesci, fără de a avé consciința
cât de mult strica aceste cauze prin
aceea, că da un esemplu atât de
rEU de nedisciplină și de disprețuire
a hotăririlor noastre naționale.

Și ce a trebuit să esperieze și
să pătescă el în dietă? Ce a putut
el folosi, de când se află acolo, cau-
sei romănesci? Ori dÓră a servit a
ridica vađa și onÓrea națională?

Marș ki oláh! În această apostro-
fare se cuprinde tot ce a rezultat
până acuma din atitudinea rĂțăcită
a deputatului Dobrei.

Cu tÓtă modestia deputatul ro-
mân a încercat a lua în apERARE na-
ționalitățile nemaghiare în contra
grÓzniciei învinuirii, că ar fi dușmane

statului și Maghiarilor. Și ce rEs-
puns a primit? Ce i-a cântat corul
condus de profetul șoviniștilor, ba-
ronul Banffy?

Eatã i-a fost dat și tinerului de-
putat, care n'a avut stare și răbdare
și, părăsind sigura tabERă a conațio-
nalilor sEi români, a alergat pe tE-
rimul unde numai adversarii au cu-
vânt, și unde parlamentarismul pen-
tru Românii, Germanii și Slavii sE
incepe cu apostrofa: *Mars ki!*, i-a
fost, dat, đicem să vadă, ce însem-
neză „politica practică“ în ȚERA un-
gurescă!

Revistă politică.

Brașov, 25 Iunie v.

SÉptemâna acÉsta s'a făcut ERĂȘI
mare tĂrăboiu în dieta din Peșta în
jurul cestiuinei naționalităților. În șE-
dința de Joia trecută, 30 Iunie, lu-
ând cuvântul ministru președinte
Tisza, ca să rĂspundă celor ce i-au
atacat politica în decursul desbaterei
generale de până acum asupra bud-
getului, căpetenia guvernului a ținut
sE facă o đi bună prietinelor sEi din
drepta și din stânga camerei, pro-
ducându-se cu o uoă serie de pro-
misiuni asupra unor mĂsurii nouE,
ce a đis că le va lua în contra *aji-*
tatorilor din sinul naționalităților nema-
ghiare.

A început'o cu *Slovacii.* Guver-
nul, đise el, va sprijini cu tÓtă pu-
terea și cu tot devotamentul pe con-
ducătorii bisericilor (rom. cat. și
augustane) în nisuința, ca cu rigÓre
neindurătoare sE stĂrpescă din *sinul lor*
ori-ce element nepatriotic. (Se scie, că
toți cari nu jÓcă după cum cântă
cei de la cĂrmă, sunt considerați de
nepatrioți. — Red.) Cestiuina e a
ceeași și cu privire la celelalte ținu-
turi locuite de naționalități. Marile

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

DouE loturi.

De I. L. Caragiale.

— Asta e culmea!... culmea!... strigă
d. Lefter, ștergându-și fruntea de sudóre,
pe când madam' Popescu, consÓrta sa, caută
fără preget în tÓte părțile... Nu e și nu e.

— Femeie, trebuie să fie 'n casă....
Dracu n'a venit să le ia!...

DÉR ce a perdat? ce caută?

Caută douE bilete de loterie, cu cari
d. Lefter Popescu a câștigat.

InsE ori-cine mă pÓte întreba:

— Bine, dEcă a perdat biletele, de
unde scie d. Lefter de câștig?

— E lucru simplu. Biletele le-a fost
cumpERat cu bani împrumutați, ca de că-
bulă, de la d. căpitan Pandele, fiind-că 'i
spuseseră mulți, când se tot plângea, că
n'are noroc la joc, să încerce a juca cu
bani de împrumut... Și a făcut învoială,
pe onÓre, față cu martori, sE deă din căș-
tig, dEcă s'o întâmpla, đece la sută căpita-
nului.

Când a cumpERat biletele d. Lefter a
rís pesimist:

— Ți-ai găsit! eu și noroc!

DÉR d. căpitan Pandele, mai opti-
mist:

— De unde soi d-ta norÓcul meu?

S'a pus pe d. Lefter să-i însemneze
în carnet numerele biletelor.

A trecut mult de la acÉsta. Lotăriile,
amânate de atâtea ori, s'au tras în sfirșit
amÈndouE în aceeași đi. La prima (Lotăria
„Societății pentru fundarea unei Universi-
tăți Române în Dobrogea, la Constanța“) lotul cel mare de 50.00 lei l'a câștigat nu-
mÈrul 076.384, ér la a doua (Loteria „Aso-
ciațiunii pentru fundarea și înzestrarea unui
Observatoriu Astronomic la București“) lotul cel mare tot de 50.000 lei, l'a câștigat
numÈrul 109.520.

D-l Lefter până adineaori, habar n'a-
vea că se trĂseseră ieri amÈndouE loteriile.
Era sERă, omul șede la masă cu consÓrta
sa în sĂlița de intrare, vorbind în ticiă
despre cum se scumpesce viața din đi în
đi, când aude o birje oprindu-se 'n pÓrtă,
apoi pași apăsăți în curțicio și pe urmă
bătÈnd cineva tare grăbit la giamlăcul d'a-
fară. D-l Lefter sare sE deschidă, bĂnuind
în gând: „Hait! ér ne chemă desÉRă la ser-
viciu estraordinar turbatul (turbatul e șE-
ful), sE ne canonescă până la mieđuul nopții,

ca să se recomande ministrului, că e gro-
zav!“ -- ér madam' Popescu se repede în
odaie, fiind-că era în *négligE.* D. căpitan
Pandele intră ca o furtună și, vorbind din
ce în ce mai tare, ca și cum d. Lefter ar
fi surd:

— Bine nene, pÉcatele mele; de ce
n'ai venit la berărie?... se pÓte să fi așa
de indiferent?... te caut ca un nebun de
atâtea césurii?

— Ne-a ținut până adinea-ori turba-
tul la cântălierie... De ce?

— Leftere!... nu soi nimica?

— Ce!

— Er! s'a tras lotăriile noastre?

— Ei?

— Am câștigat!

— Nu mă innebuni!... Căt?

— La amÈndouE am câștigat loturile
mar! ale mar! de tot!

Și căpitanul pune pe masă listele ofi-
ciale și alături carnetul sEU. În adevÉR, car-
netul sună tocmai ca'n liste: 076-384 *Uni-*
versitate-Constanța, 109,520 *Bucuresci-As-*
tronomie.

Cetitorul a înțeles acuma ce caută de
trei đile pe brânci soișii Popescu.

D. Lefter a trimis turbatului o scri-
sÓre, cerÈnd cu tot respectul un concediu

de douE trei đile, pe motiv, că nu se simte
de loc bine. Așa și e; e bolnav.

După o muncă zadarnică de atâtea
vreme, după ce tÓtă casa a fost rEșturnată
de đece ori, când așa, când altmintrelea,
d. Lefter a căđut pe-o canapea sfărămat
de obosélă; a simțit, că i-se taie încheie-
turile și așa, un fel de slăbiciune la lin-
gurea, par'că-l lua o apă; a moțăit de că-
teva ori și a adormit. Femeia a șEđut și
ea pe un scaun, că nu mai puté de picioare
și de mijloc — se înțelege, de-atâtea aler-
gătură și de-atâtea ridicături. SÉ fi ațipit
d. Lefter ca vre-un sfert de cés și, de-o
data se scÓlă drept cu fața luminată de
raza adevérului...

— Sciu unde sunt! acum sciu!... uf!
le-am găsit!

— Unde?

— În jacheta mea a cenușie de vară.
Cu ea eram la berărie, când le-am cumpE-
rat. Țiu minte bine; le-am pus în buzuna-
rul de la piept înăuntru... Acolo sunt!...
sigur!... Adu-mi jacheta!

Pe cât își aducea mai limpede aminte
d. Lefter, pe atât madam' Popescu se tur-
bura, se roșea, se 'ngălbinea...

— Care jachetă? întrebă ea aiurită,
ca de pe altă lume.

masse ale naționalităților, și se Tisza, au încăput pe mâna unei agitațiuni, care le mână în contra statului; agitațiunea această trebuie să fie biruită și înfrântă (!) *Românii și Sârbii?* Ei vâd peste hotar state independente, cari au caracterul rasei lor. Ei firese, deci, ca Românii și Sârbii să privească cu dragoste și simpatie dezvoltarea statelor independente ale fraților lor, însă ar trebui să se gândescă, că singura garanție a dezvoltării și independenței tuturor statelor din Balcani o formeză aceea, decă în basinul Dunării (Austro-Ungaria) există o mare putere în a cărei politică Maghiarii se esercieze o influență hotărâtoare. Politica maghiară nu trebuie să se îndrepte în contra masselor naționalităților, ci în *potriua acelor agitatori*, cari se silesc a ridica aceste masse contra Maghiarilor. Nația maghiară — continuă Tisza — a înființat acest stat, el nu pōte exista decât ca *stat cu caracter național maghiar*, 6r politica culturală a acestui stat nu pōte fi alta, decât *politica culturală națională maghiară*.

Spune mai departe, că nu crede că e necesar să se revizuiască *legea naționalităților*; ar fi chiar o erōre politică o astfel de revizuire. Ținta se pōte ajunge și altfel: prin *măsurile legislative și guverniale se se pună capēt agitațiunilor nepatriotice* și se se stōrcă respect supravegherii statului. Proiectul lui Berzeviczy este un pas înainte fōrte însemnat, prin votarea și aplicarea lui se va asigura statului mijlōcele cu cari se va covîrși oricē abus cu drepturile (!)

Se va face însă ceva mai mult: *se vor revizui unele articole din legea penală*, pentru-ca față cu dușmanii statului și ai societății maghiare se se procedă cum trebuie. Pe terenul problemelor *poliției de stat* se va desvolta o mai mare activitate, pentru a-se descoperi și pedepsi agitațiunile etc. etc.

S'a mai ocupat Tisza și cu Croații, amintind rēscōla țeranilor și turburările studentesci din Agram, și — pentru a da un ghiont obstrucționistilor — a 6is, că de câte ori puterea centrală (guvernul) e slabă, de atâtea ori se produc mișcări în *potriua stării de lucruri din Ungaria*.

*

Lună s'a continuat dezbaterea, Au vorbit *koșutistul Szatmari* și baronul *Banffy*, deputat nou nouț ales cum se scie la Seghedin. În ședința

acēsta s'a produs o scenă, care caracterizează de minune situațiunea ce li-s'a creat popōrelor nemaghiare. Szatmari a 6is între altele, că naționalitățile sunt dușmanii Maghiarilor. Deputatul român Dr. A. Vlad l'a intrerupt dīcēnd: De când v6 sunt dușmani? Apoi a adaus: Vom vedē acuși, ce vor dīce alegētorii romāni ai d-lui Szatmari? — Cuvintele acestea au fost de ajuns, ca să isbucnescă furia hunică din deputatul koșutist *Olay*, care ca eșit din minți strigă cât îl tinu gura: Cum cutezi să vorbesci așa în parlamentul maghiar? N'are loc aici cel-ce vorbesce așa. Rușine! Infamie! *Marș afară, Valah!* — Deputatul Vlad cerēnd cuvēntul în cestiune personală a spus, că patriotismul e o datorie cu care nimeni nu trebuie să se laude. Și el este fidel ideii de stat maghiar, d6r nu al acelei ideii pe care o profesază *Banffy*, și care culminează în *stērpirea tuturor naționalităților*. — Popa catolic *Hock* a 6is atunci: *Acesta e scopul final al oricārei poliției de naționalitate maghiare!*

A vorbit apoi baronul *Banffy*, ținēnd un discurs lat și umflat în care s'a ocupat și cu cestiunea naționalităților. A repetat cunoscutele lui teorii șoviniste afirmānd, că politica de naționalitate corectă numai aceea pōte fi, care cu șovinismul său puternic se fie în stare a asigura viitorul națiunei maghiare și a statului național maghiar.

*

În ședința de Mercuri, tot la dezbaterea generală asupra budgetului, a ținut o vorbire și deputatul român Dr. Vlad. „Se aștepta — dīce „*Bud. Hirlap*“ — că vorbirea lui Vlad va produce 6rāși scandal; el însă a vorbit fōrte precaut despre *cestiunea naționalităților*. — Dr. Vlad a criticat politica economică a guvernului, a releat miserile administrației unguresci și aducēnd casurī concrete a 6is, că administrația causază s6răcirea țeranului. A vorbit despre socialism, care nu prin mijlōce sângeroase ca la Aleșd, ci prin reforme bune se pōte combate.

Liberalismul cu care se laudă partidul de la putere, este numai un liberalism de tarabă. Virilismul, dreptul de candidare al fișpanilor și fisolgăbirăilor sunt lucruri pe cari și Țarul muscălesc le-ar putē introduce. Dreptul electoral este o abnormitate, și n'are nici o încredere în promisiunile lui Tisza față cu reforma elec-

torală. Din punct de vedere al dreptului, e o mare anomalie faptul, că pentru Transilvania legea stabilece un cens deosebit mult mai mare, decât în Ungaria. În comunele rurale din Transilvania censul e de 37 corōne, pe când în comunele urbane tot din Transilvania censul e de 4 cor. 10 bani. Dreptul de intrunire și asociare nu e stabilit prin lege, ci at6rnă de la arbitriul autorităților administrative. Când Romāni au vrut să-și înființeze cluburi sociale și politice, ministerul de interne nu li-a dat concesiune dīcēnd, că nu se pot organiza pe basă naționalistă. Nu există însă lege ungară, care ar opri acēsta. Ori ce veți face — 6ise vorbitorul între murmurele camerei — *este și va fi partid național român*, și existența lui nu se pōte împiedeca. Ideea naționalistă n'a fost nici odată pāgubitoare statului. Aduce în privința acēsta exemple din străinătate. Protestează contra poliției de naționalitate a lui *Banffy*, care țintesce la contopirea naționalităților. Afirmă, că nu este nici o deosebire între politica denaționalitate a lui *Banffy* și a lui Tisza. A combătut apoi aspru politica culturală a lui *Berzeviczy* și reformele ce le plānuesce pe terenul instructiunei, cari nu sunt alt-ceva de cât luarea instructiunei din mâinile confesiunilor. Contra acestei încercări naționalitățile vor lupta din tōte puterile.

*

Diarele din Viena primesc din *Bucovina* scirea despre *înființarea unui nou partid*, în a căru frontea stă nou numitul membru al camerei seniorilor austriaci baronul *George Wassilko-Serecki*. Acest partid vrē să fie un punct de concentrare al marilor proprietari, avēnd de scop a stārui pentru împăcarea certelor interne nationale și să pōrte o politică moderată conservatoare. Până acuma s'au alăturat la noul partid 62 proprietari mari, între cari numeroși Poloni, Armeni și Jidani. Programul acestui partid ține de necesar (?) aplanarea certelor nationale și cere asigurarea egalității nationale în țările cu mai multe limbi și decretarea limbilor țerii de obiecte obligate în înv6țământul școlilor medii.

Ținuta din trecut a baronului *Wassilko*, cât și faptul, că comitetul pregătitor al noului partid e compus din Evrei, Armeni, Poloni și 2-3 Romāni, cari n'au nici un trecut național, nu e de natură a inspira multă încredere. Ne temem, ca

nu cum-va noul partid se încurce și mai mult situațiunea fraților noștri din Bucovina, dānd privilegiu la nouē frecări și certe, mai cu sēmă acuma în prēmja alegerilor dietale, ce se vor face la sfērșitul acestei luni în Bucovina.

Tisza și cestiunea naționalităților.

— Separatum votum —

Cetitorii noștri sciu deja, că cunoscutul patriot maghiar *Ludovic Mocsary*, de mulți ani ține de r6u pe cei de la cārmă pentru purtarea lor dușmānosă față de naționalitățile, pe cari umblă să le maghiarizeze cu forța.

De mulți ani *Mocsary* sfătuesce pe conaționali săi maghiari, să părăsescă acēstă politică nenorocită, care numai r6u va aduce patriei și *Maghiarilor* și se caute a se împăca cu naționalitățile în mod sincer și fără cugete ascuse, pe basa legii de naționalitate de la 1868, care se fie pusă în tot cuprinsul ei în ființă și se nu fie numai o lege pe hārtie.

În urma faimōsei anchete intrunite în afacerea proiectului de maghiarizare a lui *Berzeviczy*, *Mocsary* a scris, cum scim, câteva articole fōrte importante ar6tānd tōtă netrebnicia acestor nouē încercări de asuprire.

Astădî b6trānul politician maghiar își ridică vocea în contra poliției în doi perī, nesinceră și primejdiosă, ce a desfășurat-o ministrul președinte contele *Tisza* în ultima sa vorbire ținută cu ocaziunea dezbaterii budgetare.

Articolul pōrtă titlul de mai sus și e publicat în „*Egyet6rtés*“ de Mercuri.

Dām aici din acest articol partea dintāiu în care *Mocsary* biciuesce amar tariseismul lui *Tisza*. El dīce, că *Tisza* pe de o parte se laudă că este amicul popōrelor nemaghiare și e dușman numai agitatorilor, 6r pe de altă parte dă o lovitură din cele mai dureroase masei acestor popōre, când prin forțarea limbei maghiare în școle le face cu neputință să-și cultive fiii, deōrece ei nu vor mai putē învăța nimic de Dōmne ajută din cauza limbei maghiare.

Lāsăm să urmeze mai jos acēstă parte a articolului lui *Mocsary*:

„Cestiunea naționalităților se vede că jōcă un rol important în dezbaterea budgetară și probabil se va discuta și mai

— A cenușie.
— Leftere! dīce femeia, punēnd mână la sinul stāng, ca și cum ar fi simțit un junghiū grozav.

— Ce?
— Am... dat'o.
— Ce ai dat?
— Jacheta?
— Care jachetă?
— A cenușie!
— Cui?
— N'ai spus tu că n'o mai porți?
— Cui? cui ai dat'o, nenorocit'o!
— La o chivuța.
— Pentru-ce?
— Pe farfuri.
— Când?
— Alaltāier!
— Alaltāier!... fāră s'o cauți pîn buzunare!
— Am căutat'o, r6spunde femeia îngrozitā de vina ei; nu era nimic.
— Tac! strigă crunt d. Lefter... Pe câte farfuri a-i dat'o?

— Pe de-ce... Destul m'am tocmīt: n'a vrut să-mi dea o duzinā într6gā, r6spunde ea fāră să mai scie ce spune.

— Unde sunt farfuriile? Voiū să v6d farfuriile! Adu farfuriile! poruncesce strāșnic d. Lefter.

Consōrta sa, fāră să mai dīcă o vorbă se supune; i-le aduce și le pune pe masă. Frumōse farfuri! cu chenar dublu, unul conabiu lat pe multe, și altul pēmb6 îngust pe buză. Domnul Lefter ia una și-o sună — porțelan.

— Bravo! bun gust ai! dīce rīnjind sardonie.

Și, pac! trāntesce una jos... țāndări! și pe urmă pāf! alta asemenea.

— Leftere!

— Așa sunt eu, galant, cocōnă! când am chef, sparg; sparg cocōnă, când am chef, farfuri de câte de-ce mi de franci una! sparg, mă înțelegi, sparg al dracului.

Și 6r pac! paf! pānă la a din urmă, pe când cocōna se soutura la fie-care, parcā ar arde-o cu un bicitū de foc. După ce le isprăvesce pe tōte, d. Popescu își scōte batista, își șterge sudōrea frunții și se aș6dā grav pe scaun, apoi, cu tonul sever d6r calm al judecātorului neinduplecat cātră criminalul, care-i stă de față în picioare:

— La care chivuța? o scit?

— La Țica, aia tīneră frumōsă, care vine tot-dēuna pe aici, r6spunde vinovata plāngēnd cu inima frātă de tārđie cōințā.
— Scit unde se află acēstă chivuța?

— Dīce că stă tocmai la margine, în mahalaua farfurigiilor.

— Destul, nenorocit'o!

Peste un c6s, pe înserate, o birje trece 'n gōna mare prin strada Emancipării din Farfurigii; pe capră, alături cu birjarul, un sergent; în fund d. Lefter și d. cāpitan Pandle; 6r înainte încă un sergent și d. comisar al secției respective, *Turtureanu*, deja cointerēsāt cu cinci la sută asupra cāștigului, — se înțelege cāștig, deōcă se vor gāsi cele două bilete. Comisarul scie unde stă chivuța Țica.

Birja trecēnd din greu prin noroiū, se opresce în sfērșit în apropierea unei cocōbe de pāmēt, care șade singuratică într'un peș pe un maidan. Comisarul post6z6 pe sergenți, pitulăți în dosul cocōbei, după regula strategică consecrată la calcări de visuin; le face semnul clasic al lui *Har-pocrates*, ș'apoi trece, urmat de d. cāpitan și de d. Popescu, să bată la ușe... O fetică sdrențuită vine să deschidă. În sălița luminatā de pālpāiala a cāpī-va tăciunū de pe vatră, mirōsă strāșnic a carne cu prune: o țigancō b6trānā pregătesce de cină. Toți trei vizitatorii se dau înapoi pe prispă, punēndu-și mână la nas.

— Unde-i mă-ta, fa? într6bă d. comisar.

— Trebuie să vie acuma, dīce copila, uitāndu-se sperios cu ochii ei mari la cei trei domni.

— Aprinde un muc de luminare și hai de ne du în odaie, s'o așteptām.

Fata stă la indoială.

— Haide! se r6stesce d. *Turtureanu* și toți trei întrā împingēnd pe fatā înainte.

— Da ce e? într6bă b6trāna ridicāndu-se de la vatră, unde sta stircitā.

— Avem trebă cu fie-ta, cu Țica...

— Lipsesce ceva dintr'o casā... scie ea ce lipsesce, adaugă d. Lefter.

— Vai de mine! boiarule, dīce b6trāna... N'are Țica obiceiul... La tōte casele boeresci o cunoșce pe Țica... la tōte cocōnele mari o scie pe Țica...

— Haide! nu mai lungi vorba, comandă d. cāpitan *Pandle*, ș'aprinde! cāt vrei să mă ții în picioare?

— 6că aprinđ... Da nu se pōte Țica, boiarule! să ferescă *Dumnezeu*! eu, pentru Țica, pociū să-mi pui mână 'n foc pentru Țica... Pote altā chivuța...

Și dīcēnd acestea, baba a aprins o luminare de s6u și a trecut în odaie, urmatā de boieri. Odaia are două paturī, o masă, o laviță, un scaun și o sobiță de tuciū. Pe amēdouē paturile, stau grāmēđi

amenunțit la budgetul ministeriului de culte. Este de interes deci a ne ocupa de părerile, pe cari le-a enunțat șeful guvernului în acestă chestiune.

Este greu a cunoaște, de ce s'a contradiș ministrul președinte? Ore fiind-că în chestiunea naționalităților n'are încă păreri bine precizate? Ori fiind-că n'a avut curajul a da piept cu șovinismul dominant? Se pōte s'e fie și casul dintăi.

El dice, că nu trebuiesc pierdem din vedere marele adevăr, că totă politica și energia noastră nu trebuie să fie îndreptată împotriva masselor celor mari ale naționalităților, ci împotriva elementelor ațitătoare.

Acēsta și altele asemenea dise de ministrul președinte nu sunt altceva, de cât *desavuarea politice generale de maghiarizare*, ceea ce este un progres însemnat fiind-că fantasmagoria acēsta îi aduce pe cei mai mulți la extravagantele cele mai mari. Inșe cu declarațiunea acēsta este în *contradicere* proiectul de lege desbătut în ancheta ce s'a ținut de curind, și pe care l'a recunoscut ca al său și ministrul președinte.

Proiectul, care vrē să introducă mai cu efect limba maghiară fără excepțiune în tōte școlile primare, și cu deosebire cu calificatiya maghiară, ce se cere la preparandii este tocmai *un pas agresiv împotriva masselor celor mari ale naționalităților*.

Cu dispoșiunile aceste se spune oar-zân, că *vrem să maghiarizăm totul* și că în tot casul vrem să luăm pentru noi smântâna inteligentei. Apoi mai este măsură agresivă și prin faptul, că prin forțarea unei limbi deosebite și încă prin forțarea cunoșterii exacte a acestei limbi, facem imposibil ca în școlile primare instrucțiya să aibă vre-un rezultat, scădem la porțiya jumătate înaintarea aceea spirituală, de care bietul popor pōte să se împărtășească în școlile primare, prin urmare *impedecăm naționalitățile în năsuința lor cu desvîrșire legitimă și vrednică de laudă, de a se ridica din starea lor culturală atât de negligată*.

Domnul ministru-președinte mai desavuēază și revisuirea legii de naționalitate de la 1868. Și acesta încă este un progres, dēr acēsta n'are numai importanță practică.

Legea naționalităților prin practică și prin legi mai nouē este atât de gaurită, încât așa dicend nu mai are decât valōre principiară și istorică. Apoi inșuși ministrul președinte încă s'a pus în diametrală contradicere cu legea naționalităților, despre care dice, că conține „promisiuni solemne naționale”, — când în discursul său susține, că: *tot ce se face cu mijlōcele statului, trebuie să se facă în interesul culturilor maghiare*.

Adică cum? Căci dōr el inșuși spune, și aici foarte bine spune, că *statul ungar trebuie să mēsore cu măsură egală tuturor fiilor patriei, trebuie să se îngrijescă de o potrivă de cultivarea intereselor materiale și spirituale ale tuturor cetățenilor*, ér ș-ul 17 al art. XLIV de lege din 1868 spune lămurit, că *statul trebuie să se îngrijescă și de înființarea de școle superioare în limba naționalităților*.

Este aici dreptate și corēspunde acēsta „promisiunilor solemne naționale” și literiei legii, pe care și contele Tisza e de părere că trebuie menținută? Este dreptate, dic, ca *din mijlōcele statului, la cari naționalitățile contribuie tot așa cu fileriei lor ca și Maghiarii, să nu se dea nimic pentru promovarea intereselor lor culturale?*

Ba au fost casuri, când naționalitățile au fost *impiedecate chiar și în aceea de a-și înființa și susține institute culturale din creșterii lor adunați cu multă trudă*.

Aniversarea morții lui Ștefan cel Mare.

În zilele de Vineri, Sâmbătă și Duminecă săptămâna viitoare se țin în România și Bucovina marile serbări întru amintirea voevodului Ștefan cel Mare și Bun.

În orașul Suceava din Bucovina se va celebra Vineri în 2 Iulie v. în biserica Mirăuților, un mare parastas la care vor lua parte toți Români din capitala de odinioară a lui Ștefan cel Mare împreună cu elevii școlilor. După sfirșirea serviciului divin se va ține în Cetate, castelul de odinioară al lui Ștefan cel Mare, o mare serbare populară și școlară, unde va roști d-l prof. din Suceava E. Popovici un discurs festiv.

Sâmbătă se va ține apoi la mormântul din Putna parastasul cel mare celebrat de inșuși I. P. S. Sa Mitropolitul Bucovinei Dr. V. de Repta. Mii de Români din satele și orașele Bucovinei, cât și numeroși oșpeți și deputațiuni din România, Transilvania, Ungaria, Macedonia și Basarabia vor lua parte la praznicul de Sâmbătă.

În orașele și comunele din România se vor ține serbările în ziua de Vineri. În vederea aacestei serbări s'a stabilit pentru capitala Bucuresci următorul program:

Serbarea se va face pe piața Victoriei și va începe la 8 ore dimineața precis. Vor asista la serbare toți ofițerii din garnisona Bucuresci, câte un detașament din

cele trei arme cu drapel și musică, toți profesorii și institutorii din Bucuresci, studenții universitari și elevii școlilor secundare și primare.

Programa serbării va fi cea următoare: 1) Imnul regal, cântat de musicile militare. 2) Serviciul religios, făcut pe o estradă anume, pentru pomenirea lui Ștefan Voievod, a părinților, soțiilor, fraților și copiilor săi, a căpitănilor oștilor sale, a boerilor, sfetnicilor și oștenilor săi. 3) Imnul lui Ștefan cel mare de I. Costescu, maestru de musică, executat de corul școlilor secundare și speciale din Bucuresci. 4) Cuvântare ținută de un d-n student. 5) Cuvântare ținută de un d-n profesor. 6) Cuvântare ținută de d-l ministru al cultelor și instrucțiunii publice. 7) Recitarea unei bucăți în versuri de către un școlar. „Deșteptă-te Române”, cântat de corul „Carmen” sub direcția d-lui G. Chiriac. 8) Imnul regal, executat de corul școlilor secundare și speciale. 9) Defilarea armatei primită de cel mai vechi din ofițerii superiori de gradul cel mai mare. 10) Defilarea elevilor condusă de maestrul de gimnastică respectiv, în ordinea următoare: studenții universitari, liceul sf. Sava, liceul Lazăr, liceul Matei Basarab, liceul Mihail Vițezul, gimnasiul Cantemir, gimnasiul Șincai, seminarul central, școla normală a societății pentru învățătura poporului român, școla comerială de gradul II. 11) Defilarea cortegiului istoric, reprezentând intrarea în Suceava a lui Ștefan cel Mare, împreună cu Vlad Țepeș, urmați de boerii căpitănilor și oștenii lui Ștefan. Cortegiul va urma calea Victoriei, bulevardul Elisabeta, splaiul Dâmboviței și șoseaua Cotroceni.

Serbările centenarului al 4-lea de la mōrtea lui Ștefan cel Mare se vor desfășura cu o solemnitate deosebită și în comuna Borzești, satul natal al marelui Voievod. Pe deal în apropiere de istorica biserică din localitate se va construi un pavilion unde se va celebra serviciul divin. Tot pe deal se va construi o tribună pentru cei invitați, unde va lua loc și unul dintre d-nii miniștri. Jos pe șes se va construi o a doua tribună, în fața căreia vor defila școlile din Bacău, precum și un imosant cortegiul istoric, identic cu cel care se va forma în Bucuresci.

Se vor da la prânț și sera 2 mese mari, la cari vor lua parte atât invitații, cât și țărănimia. Spre seră se va da o serbare școlară cu danțuri naționale, coruri și producțiuni de gimnastică. Tot în aceeași zi se va face într'un anumit pavilion distribuțiya de premii a elevilor liceului din Bacău.

D-l I. Kalinderu, administratorul domeniilor coronei, a adresat următoarea circulară agențiilor de pe domeniul Coronei:

Prin circulara nr. 728, din 7 curent, v'am înscușinat, că la 2 Iulie viitor se va serba cu solemnitate aniversarea de 400 de ani de la mōrtea marelui Ștefan, eroul Moldovei, apărătorul creștinătății și implinitorul de fapte mari, care ne-a lăsat o bogată și neperitoare moștenire de faimă și de vață.

În cei 400 de ani, cari ne despart de la genialul voievod, zilele negre au fost mult mai numărătoare de cât cele ferice; dēr ori de câte-ori neamul românesc era amenințat de a fi copleșit de sorțea vitregă, amintirea pururea vie și luminosă a Domnului voinic, a Domnului înțelept a îmbărbătat pe fruntașii noștri. Căci acēsta este mărirea cea cu totul deosebită a isprăvilor și a faptelor de sēmă, că nu pier, ci prin cunoștința lor, prin cultul ce le consacram sunt în veacuri de veacuri focare de căldură, focare de energie și inspirătoare de alte fapte mărețe, de gânduri înalte, dătătoare de viță pentru un popor.

E dēr datorita noastră de Români de a pomeni pe marele Ștefan, de a-l cinsti și de a-l face cunoscut și celor cari nu vor fi aușit pōte de el, de cât din povești. În ziua aniversării, și mare, tōte inimile se se înalțe spre Dumnezeu, pentru a-l ruga, cum dice prea frumos pomenirea specială admisă de sf. Sinod: *„Să ne facă vrednic și de străbunii noștri, să însușe în inimile noastre, ale tuturor, dragostea de lege, de neam și de țară; să ne învrednicescă și pe noi cum a învrednicit pe strămoșii noștri, că de se va simți trebuință, să fim aleși întru apărarea bisericeii sale celei sfinte și a patriei noastre*.”

Fiind-că 2 Iulie cade într'o Vineri, comemorarea se va face la 4 Iulie după cum s'a hotărât și de către ministrul cultelor pentru școlile rurale, prin deciziunea publicată în „Monitorul Oficial”. După ce veți lua cunoștință de acēsta deciziune vă veți pune fără întârziare în legătură cu preoții învățătorii și primarii și vă veți înțelege asupra modului în care se se face serbarea, pentru-ca să rămăe în amintirea sătenilor ca ceva mare și frumos.

Veți întocmi totul, cum veți crede mai bine; dēr în ori-ce cas doresc să țineți și dv. o alocuțiune, să se organizeze o masă comună, ér după amiazi o petrecere, la care se ia parte locuitorii și școlile cele mai apropiate, ér acolo, unde e teatru, să se dea o reprezentațiune cu cântece și declamațiuni potrivite.

Veți îngriji de asemenea ca la Panachida ce se va ține dimineața la biserică și la care vor asista locuitorii, învățătorii cu elevii și drapelul școlar, autoritatea comunală etc., să se cetească cât se pōte de clar rugăciunea admisă de sf. Sinod și pomelnicul ce vă trimite aici alăturat. E bine ca

de haine, încălțăminte, pălării, șaluri purtate, pe sub patură și pe laviță fel de fel de mărfuri de farfurărie și sticlărie...

La vederea mormanelor de vechituri, d. Lefter tresare: se repede și începe să scoțocescă, luând și esaminând pe rând bucăți de vechituri, fir cu fir. Câte reflexiuni ironice, picante, sentimentale, se pot face asupra unei așa grămēți peștrițe de vechituri, cu privire la zădărniciya lumii trecătoare prin care au trecut și ele o clipă nouă, neveștejite! Dēr d. Lefter n'are vreme să filosofeze... el caută... caută mereu... Fatalitate! jacheta cenușie nu se află. Când gânduri peste gânduri îi clocotesc în cap, ecătă și Ţica, d'abia duocându-și coșul plin de vechituri noi, foarte obosită de alergătura zilei întregi și flămândă: de de parte i-s'au umflat nările ca răspuns la chemarea generosului miros de pe vatră.

Cum intră, o încunjură toți trei muresarii; d. Lefter o ia de piept:

- Unde mi-e jacheta?
- Care jachetă?
- Jacheta a cenușie...
- Care jachetă cenușie?
- Jacheta cu biletele...
- Care belete, boiarule?
- Te faci că nu soi, gașperiță!

— Sa ma trasnescă Dumnezeu! sa hie al dracului!

— Mai bine spune drept, dice d. Turtureanu.

— Dēcă spui, ai bacșiș bun, adaogă d. căpitănilor Pandeles.

— Ce sa spue, boiarule! dice bătrāna apilpisiță: ce s'a spus? vai de pacatele noastre, daca nu scie... auđi colo! ce sa spue?

— Tac! tu! sbiară d. Turtureanu și-ți dă brānci babei cât colo 'n săliță.

Baba își face cruce, ér copila tremură ca varga lângă vatră, unde prunele sfirșite tare în cratiță.

— Sa n'aibă parte! dă se dică Ţica.

— N'ai fost tu, o intrupe d. Lefter, în strada Pacienții nr. 13, la madam Popescu, madam Lefter Popescu, o damă înaltă, subțirică frumosă, ócheșe, casele ale verđi cu geamlic, care are o aluniuță cu pēr d'asupra sprinceni d. stānga și se pōrtă legată la cap cu roșu?

- Ba, am fost.
- Atunci de ce minți?
- Ba, nu minți, boiarule; am fost. Ei?
- Nu ț'a dat pe de ce farfură, că n'ai vrut să dai o duzină întregă, cu che-nar conabiu lat pe muche și altul pembē îngust pe buză, o jachetă cenușie?
- Ba mi-a dat.

— Atunci de ce minți?

— Nu minte, boiarule? dice bătrāna din săliță.

— Tac! tu!... Unde e jacheta?

— E pe mine... o port pe dedesubt.

— Ca să nu te prinđ!

— Ba, sa hie al dracului care n'o pōrtă de frig... Sunt boțoșă, boiarule... alerg tōtă ținica prin zlotă — bogdaproste, imi ține cald la pāntece și la șale.

— Desbraca-te! poruncesce d. Lefter

— Iaca...

Și Ţica începe a-si lăpēda țolele de pe ea. Tocmai dedesubt de tot, peste că-mașe, se vede jacheta cenușie. D. Lefter repede o caută 'n buzunarul de la piept; Chiuța se strimbă, că se gădila la sin. În buzunar nimic; dēr în fund are o descusătură... de sigur o fi cădūt în căpușală. Ţica scoote jacheta și o dă d-lui Lefter, care o descose cu bricēgul din tōte țighe-lurilē... În căpușală nimic și ér nimic.

— Ce mi-ai făcut biletele? răcnesc îngrozitor cu pumni înceștați d. Lefter, pe când ceilalți doi o string de aproape intr'un colț.

— Care belete? sbiară și chiuța ca o nebună, ș'apoi schimbând tonul, strigă tare către baba din săliță 'n țigănesce: „Săi, că se sfarojesc prunele de tot!”

— Ce ai spus pe țigănesce? urlă d. Lefter.

— Haoleu! încep să se bocescă baba și copila, ce năpaste a fost să cadă pe noi!

— Sēm scoți biletele! scrășnesce d. Lefter; sēm scoți biletele, hōto! că te omor, mă înțelegi? te omor!

— Și-i trage Ţichi o palmă s'o năucescă. Atunci tōte trei femeile se pornesc pe regete, să credi, că s'a aprins o oușcă cu pantere. D. Turtureanu dă într'o parte pe d. Lefter și cu gravitate:

— Las'o, mă rog... Las' că spun dumnealor la secție.

Apoi iese în ușe, dă un țignal; sergenții rēsar ca din pāmēnt, și haide le-au pornit pe nemăncate.

(Va urma.)

Sfatul mândrii.

(Baladă populară.)

Frunđuliță de cireș
Colo 'n jos la Agireș,
Voinice se despărțea,
Voinice de mândră-sa.

Mândră-sa

Din grăii grăia:

„Ce ești bade așa schimbăt
Și la față 'ntunecat,

și societatea culturală să țină o ședință specială festivă.

Pentru cuvântarea în grai popular, ce veți rosti și care nu trebuie să fie lungă nici cu amănunte sau citațiuni, ci căldurosă și înălțătoare, veți găsi destule elemente în numeroasele cărți de istorie din bibliotecile noastre, în rugăciunea cea mare, ce veți trimite și chiar în circulara de față.

În alocuțiune veți arăta tot de-odată, că de la pururea neuitata domnie de 47 ani a sfântului și bunului Stefan, neamul românesc n'a mai avut alta așa de îndelungată, cu pace și cu progrese așa de uriașe, ca cea de față, care cu ajutorul lui Dumnezeu ține de 38 ani, — se dea domnul ca să mai țină încă mulți și mulți ani — și în care țera a pus temelie viitorului mare și asigurată, ce n'au avut parte să pună strămoșii noștri, mai puțin fericiți.

Nu mă indoiesc, că pătrunzând intențiunile mele și fiind convins de însemnătatea acestei aniversări, veți face tot pentru ca serbarea să aibă un caracter mare și impunător. În curând veți primi și portretul neuitatului voevod spre a-l așeza, împodobit cu verdete, în sala în care se va ține serbarea.

După serbare imi veți face cunoscut, fără întârziere, cum s'a serbat această scumpă aniversare.

Războiul ruso-japonez.

De când în Manciuria au început să cadă ploile cele mari, operațiunile pe câmpul de război înainteză foarte încet. Lupte mai însemnate s'au dat numai la trecătorile din munții Fönşulin, der și aceste cu rezultat îndoios atât pentru Ruși, cât și pentru Japonezi.

Se vestise, că Rușii au zădărnici încercările Japonezilor de a ocupa trecătorile Dalin și Motienlin și că pierderile au fost mari și pe-o parte și pe alta. Câte-va zile în urmă însă, scrierile acestea au fost parte neconfirmate, parte chiar desmintite spunându-se, că Japonezii continuă să stăpânescă trecătorile amintite, ba că armata lui Kuroki ar fi înaintat și mai departe de la trecătorea Motienlin, ocupând o parte a drumului spre Liaoyang, unde se află cartierul general al armatei rusești.

Intr'aceia se anunță din Petersburg, pe baza unei telegrame trimisă acolo din Liaoyang, că Japonezii au încercat să impresure aripele armatei rusești, der au fost siliți să părăsescă acest plan. Kuropatkin a făcut niște mișcări foarte succese, dobândind o situație favorabilă, care i-a făcut cu putință de a ataca una câte una sin-

guraticile armate ale inamicului. Japonezii vedând primejdia ce-i amenință și pentru a nu fi espuși pericolului, și-au retras armatele lor în direcțiune spre răsărit și miadă-qi.

Păreră generală e, că fiind cu neputință acum trimiterea unui ajutor armatei rusești, care apără Port-Arthurul, Japonezii își vor desfășura toate puterile pentru a cuceri acest oraș în timpul cel mai scurt. Sciri numeroase vestesc, că Japonezii continuă cu mare activitate asediarea orașului dinspre uscat și că qlnic se dau lupte în jurul înălțimilor, cari împrejmuesc orașul. Garnisóna rusească din Port-Arthur se ține și ea cât poate, dă piept cu dușmanul și apără cu vitejie fie-care palmă de pământ. Dilele acestea ea ar fi făcut chiar o eșire din oraș, cu scop de a sparge linia de luptă a dușmanului, însă a fost respinsă cu pierderi însemnate.

Despre luptele pe mare numai puține sciri au sosit acum în urmă. O telegramă din Petersburg anunță, că după o scire din Liaoyang acolo s'a lătit șvonul, că flota rusească din Wladivostok s'a ciocnit la 5 Iulie n. cu flota japoneză a lui Kamimura spre nord de orașul corean Gensan. A urmat o luptă inversunată, care s'a sfârșit favorabil pentru Ruși.

Asupra situațiunei pe uscat și apă dăm următoarele amănunte:

Raportul generalului Sacharow.

Locotenent-generalul Sacharow a telegrafiat la Petersburg cele ce urmază cu data de 4 Iulie st. n.:

În ziua de 3 Iulie avangarda detașamentului care se găsește la răsărit de Liaoyang, a ocupat pozițiune în defileul (pasul) Yanzelin. Spre sêra aceleiași zile cercetașii constatară că un detașament al avangardei inimice puternic de 1500 oameni, ocupa înaintea frontului nostru satele Ekhavenan și Echakumenza, er principalele sale forțe rămăseseră îndărât în defileurile Fönşulin și Modolin. În acest moment s'a descoperit mișcarea unui detașament japonez, compus dintr'un batalion, mișcare de încunjurare a flancului stâng al pozițiunei noastre, în defileul Yanzelin, în direcțiunea localității Liandiansian. Ca să preîntîmpinăm această mișcare a inamicului, s'a trimis în punctul amenințat un detașament din 5 companii și alte două detașamente de vânători, precum și o jumătate sotnie de cazaci, în scop de a cerceta forțele inamicului, cari se găseau în fața pozițiunei noastre de la Yanzelin. Șeful acestui detașament a ordonat în noptea de 3 spre 4 Iulie o recunoșcere spre Tkhavenan, Cindiapuza,

Sindiapuza și Temple până la defileul Lakholin. Recunoșcerea a fost încredințată unui detașament compus din 10 companii sub comanda colonelului Letschitsky. Ca să garantăm linia de retragere a acestui detașament, 3 companii sub comanda locot-colonel Garnitzky, trebuiau să înainteze contra localității Çaku-Menza la sud de Tkhavenan și spre încruciașarea drumurilor, cari conduc la defileurile Sinkailin și Lakholin. Colóna loc-colonelului Garnitzky atinse punctul de încruciașare al drumurilor specificat mai sus și goni avangarda inamicului. O companie din colóna colonelului Letschitski goni simultan fără luptă avangardurile inimice dinaintea sa și se apropiară de piciorul înălțimii, care domină localitatea Temple. Trupele noastre trecând Lidiapuză se avintară contra avangardei inamicului, care deschise un foc de pe înălțimi. Colóna noastră înaintând fără a trage și sub focurile de front și flanc ale inamicului, se apropie la 150 pași de defileu, unde fu primită cu un puternic foc de pluton. Trupele noastre de avangardă se asvirliră cu baioneta și după o luptă goniră pe japonezi din retransamente și ocupară defileul.

Față însă cu ofensiva inamicului de a ataca din front și din flanc cu forțe considerabile, comandantul colónii ordonă retragerea. Colóna loc-colonel. Garnitzky a avut de asemenea o luptă cu baioneta cu avangarda japoneză, care a fost în parte nimicită și în parte respinsă. În momentul când colóna colonelului Letschitsky începă să se retragă, un foc omoritor fu deschis de pe înălțimile și din defileul ocupat de Japonezi. Totuși colóna se retrase în ordinea cea mai perfectă. Colonelul Letschitsky a condus colóna cu un remarcabil sange rege și se retrase cel din urmă după ce toate trupele își îndeplîniră sarcina cu un desăvârșit calm. Pierderile noastre se resuméză astfel: colonelul Letschitsky contuzionat, mai mulți ofițeri, printre cari colonelul Pospelow răniți, mai mult de 200 soldați uciși și răniți. Toți răniții au fost ridicați de pe câmpul de luptă. Mulți dintr'ei au refuzat după pansamentul ce li s'a făcut de a rămâne în căutarea spitalului și s'au reîntors la front.

În noptea de 2 Iulie inamicul încolți de aprópe pe frontul spre Kaitšu linia trupelor noastre de la flancul drept. În ziua de 2 Iulie trupele noastre de întărîre au ocupat localitatea Honantsiatun.

După amiaza aceleiași zile un detașament inimic încercă un atac contra avangardurilor noastre dispuse spre sud în valea riului Kko. Avangardurile noastre au fost nevoite să bată în retragere sub focul inamicului. După sosirea ajutoarelor ce ni s'au trimis, inamicul evacua cu grăbire liniile ce ocupa și bătă în retragere spre

Seniutșen, care era puternic întărită. Defileul Tșapanlin este tot ocupat de Japonezi.

Forțele principale ale inamicului par a-se grupa în prezent în direcțiunea spre Haiceng și pe drumul spre Haitšu și Dașișao. Inimicul fortifică defileul Dalin.

Situația Rușilor.

Êta o păreră a unui mare diar prusias asupra situațiunei trupelor de sub comanda lui Kuropatkin.

În ori ce cas, situația în totalul ei este destul de puțin amenințătoare pentru că generalul Kuropatkin sê-și ție pozițiile și se ducă o luptă de sleire, în care nu puterile lui se vor slei cele dintău.

Retragerea sa, despre care unii vorbesc, n'are nici un cuvânt de a se face.

În adevăr este bine și tare concentrat la Tașe-Kiao și Haicóng, er aceste două locuri, legate între ele prin cale ferată, forméză o escelentă basă de manevră; primul corp tot la Kaiping, nu este amenințat, căci armata generalului Oku a trecut spre nord lăsând numai câte-va posturi în fața lui; de altmintearea retragerea lui s'ar puté face ori când prin Iutkeu și Niușyang.

Decă japonezii vor să atace Haicóng sêu Tășekiao, Kuropatkin pôte sê-i întempine.

Situația lui se îndreptéză din oră în oră prin debarcăriile corpului al 10-lea, care s'au început de vr'o 8 zile.

Va mai trebui vr'o săptemână până când ajutoarele așteptate sê fie în complet, căci trenurile, care le transportă, se înșiră de-alungul liniei transiberiene pe o distanță de 6000 km.; der diarele rusești anunță de pe acum cu satisfacțiune sosirea divizei a 9-a și salută cu urări de succes pe teatrul războiului, faimósele regimente din Orel și din Briansk, care se acoperiră de glorie în 1877 la apăreaa Șipcei.

Unul dintr'ensele primi, numai cu șapte companii ale sale, primele atacuri ale lui Suleiman; câte-va zile după aceea al doilea figura în luptele de la 23, 24 și 25 August alătura cu divisia lui Dragomiroff.

Este sigur, că sosirea acestor trupe din Europa deprinse cu lupta și însuflețite de un spirit de corp pe care nu-l pot avea tinerile formațiuni siberiene, aduce generalului rus un ajutor puternic și represintă și un sprijin moral.

Flota rusă de la Port-Arthur.

Rușii se pregătesc pentru fasa cea din urmă a asediului. Cei câți-va străini rămași la Port-Arthur au primit ordinul, să plece din oraș și câți-va din ei au sosit la Cifu. Printre aceștia se află directorii

Orî te-o lovit de 'nsurat?*

„ — Mândră mândruleana mea
Nu mi-o venit de 'nsurat,
Făr is tare 'ngândurat,
'Ngândurat
Ba supărat,
Căci mândrușo am visat
Că sabia mea cea nouă
Mi s'a rupt mândrușo'n două,
Și-al meu sdravân buzdugan
Am visat
Că s'o sfărmat:
Êr pușca cea ghintuită
Am visat'o ruginită.

Și-am visat,
Mândră, visat,
Că erau fără oșele
Tóte pistólele mele;
Apoi încă am mai visat
Că'n brău negru m'o 'nfășat,
Că'n brău roșu m'o legat,
M'o legat
M'o ferecat
La lume m'o arătat,
Nu la lume, făr' la țeră
De hulă și de ocară.“

„ — Hei voinice dragu meu
Tare nu te supăra,
Tare nu te întrista,
Făr' pune-te

Pune-te,
Și armadia ț'o adună
Și pornesce'n voie bună,
Tot cântând
Tot chiuind
Și la Dumneșeu gândind
Și în el nădăjduind.“
„ — Tu mândruță draga mea
Io pe tin' te-ași asculta
Decă tu m'ai înveța
Cum să scap
Și cum să fac,
Căci un glas încetișor
Im tot spune c'am să mor.“
— „Nu-i voinic cine sê teme
C'o sê móră fără vreme,
Ci-i voinic cine grăbesce
Ca sê móră vitejesce!“

Cul de: Theodor A. Bogdan,
invățător în Bistrița.

Isvorul lui Ștefan-cel-Mare.

Din „Ștefan cel Mare“, tradiții, legende, balade, colinde etc.“*)

Mai de mult nu era atâta pace în țeră, ca acumă. Vrajbile erau mai dese și bătaile erau lucruri de tóte zilele. Așa și

*) Cu acest titlu va apăre nu peste mult un volum, colecție de d-l Theodor A. Bogdan, invățător în Bistrița.

în țera Moldoveanului, ca și'n alte țeri, nu se potolea bine o vrajbă și se începea alta. Când se băteau cu Tătari, când cu Turci, când cu Unguri, când cu alte limbi străine.

Odată s'a bătut Leșii și cu Ștefan cel

Marc, care era împărat neastîmpărat, căci nu era an lăsat de Dumneșeu, în care el sê nu se hărțuescă cu cineva.

Din ce le-o venit vrajba, din ce nu, nu se scie. Destul că le-a venit și atâta! Fie-care împărat își stringea armadie, care de care mai multă și mai viteză. Cel leșese ș'o strins Leșii de ai lui, cel moldovenesc Români de ai lui. Ș'au făcut puști, cari de cari mai oșelite, și ș'au strins eșcă de prin toți codrii. Astfel inarmați ș'o bătut adî, ș'o bătut mâne, însă fără sê dovedeșcă, care e cel biruitor. La urma urmelor li-se gătase și eșca și li-se rupse și creme-nea puștilor, der tot de împăcat nu se împăcară. Pôte că Ștefan ca om mai creștin s'ar fi împăcat, der cel al Leșilor nu se învoi odată cu capul; căci dór se lăudase la lume, că el a fi voinicul, care a bea sânge din sângele lui Ștefan și a mânca carne din carnea lui.

Gătându-li-se și mănecă pentru ei și cătanele lor, sê hotărâră, ca numai amendoi sê se lupte, — luptă dréptă, luptă voinicéscă. Fără multă bătăie de cap, se în-

voiră, că dór nici unuia nu-i prea era frică de luptă, fiind colea voinic, nu cum suntem noi bunăoară. Sufulcându-și mâneicile se luară la trântă și se zoliră până ce era sórele în crucea ameșii, der nu se biruiră. La ameșii bœură câte o înghitură de apă, că li-se uscăse limba și cerul gurii de inferbântăți ce erau, apoi se hărțuiră până la ojina cea mică, când împăratul Leșilor mai slăbind din picioare căđu peste un bolovan de i-s'a sucit grumađii și cu ei suciiți s'a întors acasă, rugându-se lui Ștefan de iertare.

Ștefan, milostiv și bun la inimă cum era, l'a iertat, și l'a lăsat ca sê se întórne în țera lui, aducându-i aminte, că nimicu nu se pôte face fără voia lui Dumneșeu.

Isvorul din care a luat apă, ș'a chemat apoi isvorul lui Ștefan cel Mare. Care e, și unde e nu se scie, că de atunci e mult și ómenii au murit, fără a ne lăsa vre-un răvaș, ori vre-o însemnătură.

Se crede că, cine ar bea din apa acelei isvor, ori cât de bolnav ar fi, ș'ar face sănștos, — de cumva nu o fi beut din ea și vre-un jidov ca sê o spurce.

Cul de Theodor A. Bogdan,
inv. în Bistrița.

și împiegații stabilimentelor, care și-au continuat funcțiunea după începutul asediului. Rușii au pus sigiliu la ușile acestor aşezăminte și au dat comercianților chitanțe pentru mărfurile lăsate de ei acolo. Vaporul norvegian „Sentins” se află în momentul acesta la Port-Arthur, gata să ia pe bordul său femeile și copiii de acolo. Toți supușii Rușii au primit ordinul să se înroleze în rândurile armatei.

Au și plecat chiar cu regimentele care fac față năvălitorilor. Patru cuirassate și mai multe canoniere și torpilore stau în Port Arthur, pe când două cuirassate și 5 încrucișătoare și o flotilă de torpilore fac ocoluri peste mare.

Un torpilor s'a dus de trei ori la Inkeu și se știe, că în ultimul său drum a adus pe amiralul Skridloff la Port-Arthur. Un număr de mai multe jonche încărcate cu proviziuni au isbutit să forțeze blocul, și una din ele a descărcat cinci mii saci cu făină. O încărcătură de cărbuni a fost de asemenea debarcată.

Chinezii sosiți anunță, că escadra japoneză, care formează blocul, cuprinde acum un număr de 40 unități, aducându-se spre întărirea ei mai multe vase aflate în reparare.

Străinii sosind de la Port-Arthur sunt foarte rezervați la vorbă. Afirmă totuși că de la catastrofa lui Petropavlovsk, flota rusă n'a mai suferit nici o stricăciune, afară de o sfâșiare de șapte picioare făcută vasului Sevastopol de către o torpilă, și care stricăciune e deja reparată. Declară că nu știu nimic de un vas mare înecat pe sud-est de Laotșan.

SCIRILE DILEI.

25 Iunie v.

Demonstrațiuni italiene în Innsbruck. În țerșora Tirol (Austria) locuiesc și o mână de Italieni. Numărul lor nu e nici cât al Românilor dintr'un comitat mai mititel din Ardeal. Cu toate acestea limba lor este respectată nu numai în școlile primare și secundare, dăr chiar și la universitate. Dilele acestea s'a întâmplat, că la universitatea din Innsbruck (capitala Tirolului) un număr de studenți italieni făceau examenul de stat. Examenul se ținea în limba italiană, așa că în privința acesteia Italienii n'aveau nimic de bănuț. Nu le plăcea însă, că președintele comisiunii era un Neamț cu numele Schiffner. Din cauza acesta Italienii au început să facă tumult strigând: „Abbaso Schiffner!” (Jos Schiffner). Profesorii din comisiune au trebuit să fugă care în cotro și care era Neamț a căpătât și câte un ghiont. Demonstrațiunile s'au continuat pe străzi, căci s'au ridicat apoi și studenții nemți, și decă n'ar fi intervenit poliția, s'ar fi făcut vărsare de sânge. — Uite așa se luptă în toate părțile națiunile pentru drepturile limbii!

Sinaia. Sciri din Sinaia vestesc, că timpul la Sinaia continuă a se menține excepțional de frumos. Lumea a început să vină și frumoasa stațiune climaterică își reia farmecul ei obicinuit. Familia regală română profită de vremea frumoasă spre a face în fie-care di scurte excursiuni în împrejurimi. Mai dila trecute prinții moștenitori și micii principii au făcut împreună cu numeroși invitați, între cari și ofițerii germani, o excursiune la „Piatra Arsă” și până la „Stanca Francisc-Iosif”.

Concertul Reuniunii române de muzică din Brașov arangeză Luni în 28 Iunie v. (11 Iulie n.) a. c. un concert în sala Redutei din Brașov cu concursul muzicii orașenești. Începutul la orele 8 sera. Ar fi de dorit ca la acest concert, la care se va cânta între altele și frumoasa compoziție a d-lui G. Dima „Mama lui Ștefan-cel-Mare”, să ia parte cât de mulți oșpeți din împrejurimile Brașovului. Biletele se capătă în librăria Hiemesch și sera la cassă.

Reuniunea de cântări din Brașov va da — precum aflăm — săptămăna viitoare un concert și în castelul „Peșca” din Sinaia, înaintea Familiei Regale române și a Curții regale.

Din Blăși. Școlile din Blăși, cari se pregătesc să serbeze jubileul de 150 ani al existenței lor, au fost foarte bine cercetate în anul școlastic încheiat. Teologii au fost 78. Preparanți au fost 52. Studenți în gimn. au fost 503, în școla normală 42, în cea de fete 83; în școla

de meseriași 27, la asil 27. La oaltă 965. La noua aripă de la internatul „Vancean” de băieți din Blăși s'a început edificarea. Pe Septemvrie va fi gata și studenții vor avă numai încăperi mai mari, ci și o bisericuță. („Rêv.”)

In Oradea-mare s'a ținut la 4 Iulie consistor plenar, votându-se stipendiul și primind teologi și elevi în internate. După consistor prânz festiv dat la epis-copie.

Cancelarie advocațială. D-l Dr. Alexandru *Morariu* face cunoscut, că și-a deschis cancelaria advocațială în Iașfalău (Erzsébetváros).

Excursiune științifică. Un număr de 30 elevi ai școlii superioare de agricultură de la Herăstrău (Bucuresci) împreună cu profesorii lor d-nii N. Filip, Popovici Lupa și C. Sandu, conferențiar la ferma model Studina, vor pleca spre a face o excursiune științifică în Austro-Ungaria.

Demisiune. D-l Dr. Aurel *Popescu*, practicant în administrația comitatensă, Brașov, și-a dat dimisia din acest post. D-l Dr. A. Popescu, care mai înainte era subnotar al judecătoriei de cerc, are de gând să se stabilească în Alba-Iulia.

Profesoră de lucru de mână. D-șora *Maria Căluțiu*, fca d-lui avocat S. Căluțiu din D.-S.-Mărtin, terminând școla industrială din Cluși pe basa esamenului special, ce l'a făcut la preparandia de fete de acolo, a luat diploma de profesoră de lucru de mână. D-șora Căluțiu a fost cea mai distinsă elevă a școlii industriale și cu eminentă a luat și diploma. Lucrurile de mână ale d-sale espuse din 26 Iunie a. c. în localul școlii au atras atențiunea publicului, care cu multă recunoștință s'a exprimat despre finețta și arta lor. — Notăm, că și foile ungueresci din Cluși au scris cu laudă despre d-șora Căluțiu. („Rêvașul.”)

Starea sămănturilor în România. Raportul oficial al ministeriului român de agricultură cu privire la starea sămănturilor până în ziua de 20 Iunie v. dice, că în Oltenia și nordul Moldoviei recolta va fi bogată; în centrul Munteniei recolta va fi mijlocie ér în părțile bănuțite de secetă în județele Tecuciu, Fălciu, Covurlui, Brăila, parte din Ialomița și Dobrogea recolta va fi de tot slabă. Cu toate acestea însă anul acesta este cu mult mai bun decât anul 1899, când a fost seceta cea mare.

Mare grije inspiră în unele părți porumbul, care suferă din lipsă de ploie, din care causă vegetația nu pôte înainta. În cele mai multe părți ale țării însă porumbul este frumos și sunt speranțe de o recoltă bună.

Ofițerii români, cari au fost trimiși de statul român pe câmpul de război din Manciuria, au sosit în cartierul general rusesc din Liaoyang. Ei vor urmări de acolo desfășurarea războiului ruso-japones.

Grindină mare. Luni s'a descărcat asupra comunei ungueresci Zala-Egerszeg o ploie grozavă împreună cu grindină, care a causat pagube de o jumătate de milion corone. Grindina avea mărimea ouălor de porumb. Sămănturile au fost în mare parte nimicite.

Gyémánt, Betyár și Rigó. Așa se numesc cei trei tauri de rassă maghiară, pe cari i-au dus în arena de luptă din Budapesta, ca să se lupte cu Spaniolii. Toți trei s'au arătat foarte fricoși, deși se svonise, că de turbați ce sunt, cum vor intra în arenă îi vor lua în corne pe toți Spaniolii. Cel din urmă, Rigó, care până acuma a omorât patru omeni, a fost dus până în arenă legat cu trei rânduri de lanțuri și a fost pădit până la ușa arenei, ca să nu-l ungă cu ceva la bot să-l amestască. Tote de gêba. Ori-cât s'au sfortat Spaniolii să-l întărite, n'au putut. El căuta numai esirea. — Ministrul-președinte Tisza a mai dat îngăduință pentru 3 reprezentanți, apoi se dice, că Spaniolii se vor duce la Bucuresci, să aranjeze și acolo lupte cu taurii. Pôte acolo să aibă mai mult noroc, căci în Budapesta li-au eșit daraverile cu mari pierderi.

Concert în Hațeg. Ni-se scrie din Hațeg: Sâmbătă în 2 Iulie am avut rara fericire, de a asculta concertul dat de d-l *Corfescu* prim bariton dramatic de la opera reg. din Bucuresci. Vocea d-lui Corfescu e de o putere uimitoare și are o estensiune, care te surprinde. Claritate și sonoritate, artist în totă puterea cuvântului. La reușita peste așteptările noastre a concertului, a contribuit și acompaniătoarea la pian, — d-șora *Cornelia Baciă*, fca Hațegului, cu care ne putem făli, căci abia a măntuit anul al doilea de studiu la internatul din Sibiu și étă că ne-a surprins cu rara dibăcie și precisitate în executarea

la pian a celor mai grele bucăți din muzică clasică. Un program mare și variat l'a executat cu ușurință. Tinerimea i-a răsplătit munca obositoare cu un frumos buchet de flori, ér d-l Corfescu i-a prădis un frumos viitor, decă va urma în modul acesta și mai departe. D-l Corfescu a plecat de aici la Orăștie și ne spunea, că va concerta aproape în toate orașele din centrele românesci. Îi dorim succese. — P. P.

Mulțămită publică. În numele elevilor de la școla elementară gr. cat. din Strâmbul aduc și pe această cale sinceră mulțămită d-lui Andrei *Todorun*, librar și editor în Gherla, pentru marinimosul dar, ce l'a făcut elevilor de la școla noastră cu 25 cărțicele de rugăciuni și de alt cuprins moral, ca premiu de esamen. Bunul D-șeu s'e-i răsplătescă această nobilă faptă *Strâmbul* la 19 Iunie 1904. — *Constantin Mănu*, învățator.

Purcel cu chip de om. Din Galați se scrie, că scrôfa locuitorului Lefter a fătat un purcel monstru, având față de om. Purcelul a murit după câte-va ore. Autoritățile sanitare din Galați l'au pus în spirt și l'au trimis profesorului Dr. Babeș din Bucuresci spre esaminare.

Produțiuni și petreceri. *Tinerimea română din Șimleu și împrejurime* invită la petrecerea de vară, ce se va aranja în *Șimleul-Silvaniei* Duminecă la 24 Iulie st. n. 1904. Prețul de intrare e de persoană 2 corone. Venitul curat este destinat pentru biserică gr. cat. din Șimleu. Petrecerea se va ține în localul teatrului orașenesc. Trenul de cătră Carei sosește la 10 ore a. m. De la Oradea-mare 1½ p. m., ér de la Jibou-Zălău la 4½ ore p. m.

— *Tinerimea studiosă din Maieru* invită la producțiunea teatrală urmată de dans, care se va arangia Duminecă în 10 Iulie st. n. 1904 în sala școlii comunale. Începutul precis la 7 și jum. ore sera. Prețul de intrare: de o persoană 1 coronă 40 bani, în familie 1 coronă. Venitul curat este destinat în favorul copiilor sëraci de la școla comună din loc. Ofertele benevole se primesc cu mulțămită și se vor publica. Program: 1) „Tre doctori” comedie într'un act, de Virginia A. Vlaicu 2) „Cucul Țiganului”, anecdota de Th. D. Speranță. 3) „Puterea dragostei”, piesă țărănescă într'un act de Ioachim Pop. — După program urmază joc.

În *Villa Kertsch* se pot afla odăi curate și frumos mobilate cu privirea spre promenadă, care se pot închiria pe di, pe săptămăna și pe lună în preț foarte moderat. Afar' de aceea jos în parter se află un restaurant român foarte bun și ieftin cu o conducere excelentă, care cu plăcere se acomodează și după dorința oșpeților.

Pentru amatorii de fotografie. Aparat de fotografie pentru salon și voiaj foarte renumite; aparat pentru fotografi la moment, precum și toate articolele necesare, se pot procura dela A. MOLL liberanșul curții c. și r. din Viena, Tuchlauben Nr 9. Manufactură fotografică fondată la anul 1854. La cerere liste mari ilustrate, coșinând prețurile gratis.

Esamene la sate.

In Zérnesci.

— 21 Iunie v.

În 20 Iunie a. c. v. s'a încheiat anul școlar și la școla gr. or. română din comuna Zérnesți. În această di s'a ținut esamenul școlar sub conducerea d-lui protopresbiter tractual Ioan Dan.

Se știe, că esamenele au scopul de a da o iconă vie părinților, organelor bisericesci superioare și întregului public despre progresul ce l'au făcut învățatorii în decurs de un an de zile cu copiii încredințați lor.

În general am constatat după răspunsul elevilor, că învățatorii din Zérnesți în frunte cu harnicul bărbat B. Bude, sub a căruia direcțiune și serviciu de 38 ani la altarul științei și culturii a stat școla de aici, s'au achitat în mod pe deplin mulțămitor de sarcina grea. Numitul director ca în tot-deuna așa și de astă-dată a căutat a cultiva spiritul de armonie și bună înțelegere între învățatori; condițiuni, cari încă au contribuit în câtva la succesul bun al esamenelor.

Corpul învățătoresc pe lângă vrednicul director numit se compune din învățatorii Nicolau Pană, I. Sperchez. N. Sperchez și St. Garoiu, cari în general toți au produs un secerș intelectual școlar destul de abundant. Poesiile și trilogurile predate bine de elevi, cu deosebire despre beție în clasa IV-a și despre măestrii în clasa III-a, au fost foarte acomodate și instructive pentru publicul prezent.

Nu pot trece cu vederea acea împrejurare, că adecă un veteran membru din sinul corpului învățătoresc din Zérnesci, un vrednic dascăl, care în timp de peste 40 ani și-a închinat viața întru cultivarea, nobilitarea și luminarea tinerimei lui încredințate și întru înflorirea poporului Zérneștean, un bărbat devotat carierei sale, în urma ostenelelor și jertfelor aduse la altarul culturii și științei ajuns în calea bătrănețelor și neputinței de a mai funcționa, s'a retras din mijlocul colegilor și în decursul acestui an expirat școlar. Acest dascăl este d-l Nicodim Dan.

La finea esamenului din fie-care clasă d-l protopop a adresat frumoase învățături elevilor cât și părinților, copiilor, îndemnându-i spre activitate, sîrguință, învățatură și moralitate și, întru cât le stă în putință la unii părinți, a și trimite copiii la școli mai înalte séu la măestrii.

Ca prezenți la esamen am remarcat pe d-l paroch Ioan Străvoiu. Pompiliu Dan profesor Ioan Vodă notar, I. Coleșiu primar, I. Runcean paroch din Măgura, I. Comșa, multe dame, domni și învățatori de prin comunele din împrejurime, dăr n'a lipsit cu această ocaziune nici d-l advocat Nicolau Garoiu, președintele comitetului parochial, care în tot-deuna așa și în acest an școlar a manifestat un viu interes față de mersul regulat al instrucțiunei școlare.

Un participant.

In Bran.

În 19 Iunie v. s'a ținut esamenul școlar la școla centrală din Bran, sub conducerea Prea On. Domn protopresbiter tractual Ioan Dan.

Între cei prezenți se aflau și Ilustrateea Sa Ioan cavaler de Pușcariu, care a binevoit a distribui ca premii, la elevii diligenți mai multe esemplare din *Caractere morale* de I. Popea. Am mai remarcat pe d-l director școlar din Zérnesci, B. Bude, preoții V. Babeș, I. Pușcariu, Moșoiu notar și alți mai mulți învățatori.

Rezultatul a fost mulțămitor, dovadă că corpul învățătoresc compus din învățătorul Nic. Runcean, d-șora Ius. Dan și I. Reit, și-au făcut datoria.

Cusăturile și lucrul de mână peste tot al elevilor mi-a făcut o bună impresiune și acesta e dovadă, că au fost instruite cât se pôte de bine, de d-șora învățătoare I. Dan.

Cu Dumneșeu înainte!

Un învățator.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 7 Iulie. În ședința de adă a dietei a luat cuvântul și deputatul naționalist slovac *Veszelovsky*. El a combătut politica guvernului și s'a declarat nemulțămîm cu stările publice din țără. N'are încredere în guvern și nu primesce budgetul. — Cu acesta s'a încheiat desbaterea generală budgetară. — A luat apoi cuvântul ministru-președinte *Tisza*. În *ceștiunea naționalităților* spune, că nu mai are nimic de diș. Punctul de vedere în această ceștiune și l'a marcat într'un discurs de mai înainte. A dauge însă, că decă *Veszelovsky* și *Vlad* nu sunt mulțămiți cu raporturile și stările publice din Ungaria și cu activitatea guvernului, *se va îngriji: ca domnii deputați amintiți, cari vreu să samene zicanie între cetățenii de diferite limbi ai țării, să fie în viitor și mai puțin mulțămiți cu activitatea guvernului.* *Tisza* a polemizat apoi cu *Banffy* și între altele a declarat, că *Ungaria și națiunea maghiară nu pot să existe, decă câtă vreme fac parte din monarchia austro-ungară.*

Londra, 7 Iulie. Din Tokio i-se telegrafieză diarului „Daily Telegraph”, că de două zile se dau lupte mari la 25 milur de la Liaoyang. Forțe numeroși răniți japonesi sunt transportați pe catări și târgi.

Dașițao, 8 Iulie. Aici s'a dat o luptă crăncenă. Generalul *Samsanoff* a constrîns pe inimic, să se retragă spre Siunătșon. Cazacii au respins avantposturile japones.

Tokio, 8 Iulie. Incrucișătorul japones „Kaimon” s'a lovit de o mină în golful de la Talienvan și s'a scufundat.

Ocupațiunea locuitorilor țării.

Oficiul central statistic reg. ung. a publicat de curând al doilea volum cu privire la rezultatele recensemântului din 1900 și anume după ocupațiunea populației.

Conform acestor date numărul populației din Ungaria și Transilv. a fost la 1900 de 19.253.559 persoane, din cari s'au ocupat cu agricultura și cultura vitelor 13.157.083 = 68,4%, cu exploatarea minelor, cu industria și comerțul 3.764.783 = 19,6%, în funcțiuni civile și bisericesti au stat și cu profesiuni libere s'au ocupat 572.309 = 3,6%, în armată 151.390 = 0,8%, mai departe s'au aflat șilerii fără indicațiune mai detaliată 640.005 = 3,3%, servitori 426.734 = 2,4%, în fine cu ocupațiuni necunoscute 524.240 de persoane = 2,4%.

Față de recensemântul dela anul 1890 numărul persoanelor, cari se ocupă cu agricultura și cultura vitelor arată o reducere de la 72,5% la 68,4%, din contră a crescut numărul celor cari se ocupă cu exploatarea minelor, cu industria și cu comerțul de la 16,2% la 19,6%. Raportul între brațele câștigătoare și persoanele susținute este următorul: brațe câștigătoare 5.530.995 = 45,9% și 10.423.564 = 54,1% persoane susținute, și anume la agricultura 6.055.390 brațe câștigătoare, 7.119.693 persoane susținute, la exploatarea minelor 57.240 brațe câștigătoare, 106.430 persoane întreținute, la industrie 1.127.130 brațe câștigătoare, 147.6952 persoane susținute, la comerț și bănci 225.838 brațe câștigătoare, 330.618 persoane susținute, la căile de comunicațiune 136.871 brațe câștigătoare, 303.670 persoane susținute. Numărul celor ce se ocupă cu industria de casă s'a urcat de la 40.442 la 43.031, pe când la industria propriu zisă creșterea este de la 854.822 la 1.077.266. Creștere mare se arată la femeile, cari se ocupă cu industria, anume de la 199.633 la 279.339, pe când numărul bărbaților a crescut numai de la 735.189 la 897.887. Industriașii independenți au fost 381.664, calfe 695.582. Intreprinderi industriale s'au aflat 469.559, din cari 401.925 au lucrat fără calfe, 68 la celelalte numărul calfelor a variat între 1 și 20. Numărul fabricelor s'a sporit în timpul de la 1890—1900 de la 1237 la 1950 și numărul lucrătorilor aplicați de la 113.160 la 214.367. Cea mai mare creștere de la 42 la 81 o arată țesătoriile.

Meserie și comerț.

— Fine. —

Cercul Mодоșului.

În Cebza sunt 1759 de locuitori, dintre cari 1515 Români; are 22 meseriași dintre cari 9 români, are 5 negustori cu prăvălii deschise, dintre cari numai unul e român.

În Macedonia sunt 1032 de locuitori, dintre cari 869 sunt Români; are 13 meseriași, dintre cari 8 sunt români; în comună numai un român are duchenar deschis.

În Feni sunt 2158 de locuitori, dintre cari 1456 sunt Români; are 40 de meseriași, dintre cari 2 sunt români, are 5 negustori, dintre cari 1 e român.

În Toager sunt 1079 de locuitori, dintre cari 881 sunt Români; are 8 meseriași dintre cari 2 sunt români, 2 comercianți de alte nemuri.

Cercul Vinghei.

În Sat-Chinez sunt 3310 locuitori, dintre cari 1709 sunt Români; are 68 de meseriași, dintre cari 22 sunt români, 8 femei române se ocupă cu cusutul de haine femeiesci și lucră cu mașina de cusut, această ocupațiune e la densele isvor de câștig, poartă meseria de cusătoare; dintre 11 negustori cu prăvălii deschise 3 sunt români.

În Jadani sunt 815 locuitori, dintre cari 808 sunt Români; are 15 meseriași, toți români, 3 comercianți dintre cari 2 sunt români.

În Murani sunt 1357 de locuitori, dintre cari 1324 sunt Români; are 16 meseriași, dintre cari 6 sunt români, 4 comercianți, dintre cari unul e român.

În Călacea sunt 1194 de locuitori, dintre cari 847 sunt Români; are 19 meseriași, dintre cari 5 sunt români, sunt 3 comercianți, toți 3 de alte nemuri.

În Mănăștur sunt 2139 de locuitori dintre cari 1079 sunt Români; are 33 de

meseriași, dintre cari 8 sunt români, 5 comercianți toți de alte neamuri.

Cercul Aradului nou.

În Fișcut sunt 875 de locuitori, dintre cari 750 sunt Români, are 8 meseriași dintre cari 3 sunt români, 3 duchenari dintre cari 2 sunt români.

În Firlea sunt 891 de locuitori, dintre cari 819 sunt români, 15 meseriași dintre cari 6 sunt români, apoi sunt 3 femei române, cari se ocupă cu cusutul de vestimente femeiesci și de albituri, sunt 3 duchenari, der nici unul român.

În Tibiş sunt 2394 de locuitori, dintre cari 1384 sunt Români, 44 de meseriași dintre cari 9 sunt români, sunt 4 duchenari, dintre cari nici unul român.

În Șecusigi sunt 2651 de locuitori, dintre cari 2327 sunt Români, are 54 de meseriași, dintre cari 22 sunt români, sunt și 15 sodali români, 7 învățați încă învăță la măiestrie, deci în scurt timp se poate aștepta, că aici să crească numărul meseriașilor români; comercianți cu prăvălii deschise sunt 7, nici unul român.

Cercul Buziașului.

În Sacoșul unguresc sunt 3067 de locuitori, dintre cari 2971 sunt Români, 28 de meseriași, dintre cari 16 sunt români, duchenari sunt 8, dintre cari nici unul nu e român.

În Vucova sunt 1209 de locuitori, dintre cari 625 sunt Români, 11 meseriași dintre cari 3 sunt români, 4 duchenari între cari 2 sunt români.

În Dragsina sunt 896 de locuitori, dintre cari 561 sunt Români, are 12 meseriași, dintre cari 3 sunt români, apoi sunt în comună mai 9 români, cari se ocupă cu clădirea caselor de lemn, der lucră numai în comună lor, un duchenar de nem străin.

În Ohaba sunt 1634 de locuitori, dintre cari 1612 sunt Români, 27 de meseriași dintre cari 20 sunt români, 11 români se ocupă cu clădirea caselor de lemn, aceștia sunt meseriași zidari pe sate, unde se fac casele de lemn, 4 duchenari toți de neam străin.

În Buziaș sunt 2984 de locuitori, dintre cari 962 sunt români, are 76 de meseriași, dintre cari numai 6 sunt români, de prezent 16 copii români învață meseria în Timișoara și în Lugosi, cu timpul aici se vor spori meseriași români; duchenari sunt 8, dintre cari 1 e român.

În Sacoșul-turcesc sunt 1408 de locuitori dintre cari 1181 români, 25 de meseriași, dintre cari 13 sunt români, duchenari sunt 3, toți de alte neamuri.

Tot așa în minoritate sunt meseriașii și comercianții români și în celelalte sate din despărțământul Timișoara; deci putem constata, că în satele românești comercianții și meseriașii români sunt în minoritate, er cei de alte nemuri în majoritate, în satele mestecate, unde locuiesc Români cu populațiuni de alte nemuri, d'abia ici colea se află câte un comerciant seu meseriaș român.

Reuniuni de consum pe teritoriul despărțământului nostru, Români până acum n'au înființat.

Cu artele frumoase, adecă cu sculptura și cu pictura, precum și cu meseria de orologier, căldărar, farbar, pălărier, turtar, fungar și frănar nu se ocupă nici un român.

În vre-o câteva sate din cercul central al Timișoarei, din cercul Ciacovei al Buziașului și al Recașului țărani români au început a-se ocupa cu specularea seu pilăritul de vite, merg la târguri, cumpără ori ce soiți de vite, le vând și în est mod fac câștig, o parte mare însă dintre acești speculanți cumpără mai cu semă vite cornute și cai, îi duc acasă îi nutresc și grijesc mai bine, adecă îi pun în condițiuni mai bune și îi duc apoi la alte târguri spre vânzare; aceștia fac bune afaceri și fac bun câștig, mulți dintre densii fac și avere; speculează unii, der puținii, cu porci și cu oi, vre-o câți-va din Chișoda speculează și cu hore seu galige, însă nu merg înainte, fiindcă tot câștigul lor merge în buzunarul birtășilor.

Mai rău stăm în cercul Aradului-nou și în cercul Vinghei, aici Români se ocupă numai cu lucrarea pământului, din care o mare parte au perdat la neamuri străine, mai cu semă la Nempti, au neglijat și prăsirea vitelor; un soiț de oameni moi și indolenți, der îngâmfăți.

Din cele înșirate până acum putem constata, că pe teritoriul despărțământului Timișoara meseriașii și comercianții români sunt cu mult mai puținii de cât ce ar trebui să fie după numărul popoului; de aici urmăză, că Români în mare parte de ce au lipsă în casă și la economie trebuie să cumpere de la alte neamuri; adecă Români e consumental altor neamuri, de unde

vine în mare parte sărăcia lui, acesta e un defect mare, ce am voi să-l relevem.

Din împrejurarea, că în multe comune au început Români a specula cu diferite lucruri, din cari se silesc a trage venit și câștig, trebuie să deducem, că și Români au început a-se trezi și a-se îngriji de viitorul și existența lor; i-a cuprins frica de sărăcie, merg unii și la America, însă nu ca să rămână acolo pentru tot-deuna, ci ca să câștige banii, ca aici acasă să și plătescă datorii, seu să-și răscumpere moșiile; acum ved Români că nu e bine a fi om sărac.

La întrebarea, că în ce măsură lucră meseriașii români meseriile lor, și că duc densii produsele lor și la târguri, ori lucră numai pentru trebuințele satului, am căpătat răspunsuri, cumcă lucră numai pentru trebuințele locale, — la târg duc marfa lor și adecă Români din Giroc coșari de neule, din Budați furci de lemn, din Șustra leuci și loitre, apoi cișmași, opincari, păpucarii și măcelarii din Timișoara, 3 cojocari și 2 căbăniceri din Buziaș, un butnar din Remetea, un păpucar din Ciacova și vre-o câți-va cojocari din Ghilad; săniile ce se aduc ierna la târguri, încă le fac Români.

Din această împrejurare trebuie să constatăm, că meseriașii români lucră meseriile lor între mărșini prea înguste cu prea puțin capital și cu prea puțin puteri, și fiindcă la întrebarea, că unde învață Români meseriile lor, mi-s'a răspuns că partea cea mai mare învață pe la sate, trebuie să deducem, că lucră meseriile lor cu prea puțină învătătură specială; acesta e alt defect.

Tot această stare mi-s'a descoperit și cu privire la negustorii români, și acestia învață numai ceva pe la sate, însă partea mai mare e fără știință pregătitoare.

Spre delăturarea acestui defect recomandăm Românilor, cari voesc să-și dea copii la meserie, ca să îi dea și la orășe, seu la măestrii de nume bun, ca învățăceii să capete învățătură reală și fundamentală, să-și însușească dexteritate și un gust mai fin și mai desvoltat; tot această recomandă și comercianților ca cât se poate să învețe în orășe, unde capătă vederi mai largi și istețime mai desvoltată, fără care nu se poate purta negustorie.

La întrebarea despre aptitudinea Românilor spre meserie și comerț, am căpătat răspunsuri, că în general luai Români sunt apti și bunii pentru meserie și comerț, sunt isteți mai cu semă acela, cari au învățat la orășe, der tôte răspunsurile încheie cu acea observare, că comercianții și meseriașii români au prea puțină școlă și prea puțină carte, că după ce au eșit din școlă, în viață nu se mai ocupă cu celitul, nu mai învață nimic, se îndestulec a rămâne meseriași și negustori mici: mai cu semă cu acel defect provenit din lipsă de cultură, că nu se năsuiesc a face din copii lor industriași și negustori mari, ci se îndestulesc, ca și copii lor să rămână mici și slabi ca și densii.

Deci de aici urmăză, că meseriașii și comercianții români, decât nu voesc să rămână tot-deuna mici și slabi, trebuie să învețe mai mult, trebuie să se ridice la un grad mai înalt de cultură, trebuie să se mîscă mai mult în lume, ca să vadă și să învețe de la alții, cari știu mai mult de cât ei.

Români în despărțământul Timișoara locuiesc pe șes, în unele sate cu nemți la olaltă, în alte sate în vecinătatea nemților; caute deci Români cum lucră nemții și învețe de la aceștia; în sate curat nemțesci sirguința și puterea vitală și reproductivă a nemțului nu lasă să se așede acolo și alte neamuri; acolo Nemptu e agromom, nemțu e meseriaș, nemțu e comerciant; ce unuia îi trebuie cumpără de la celalalt, banul de la nemț la nemț trece; nemțul privesc comerțul și industria tot așa isvor de câștig și de a face avere, ca și proprietatea de pământ.

Decă un nemț are mai mulți băieți, moșia o dă unuia, seu decât are mare moșie, cel mult la doi, 6r pe ceilalți îi dă la meserie și comerț, îi provide cu capital, cari apoi se așază în sate românești și fac averi; această metodă ar put-o învăța și Români, căci pentru meseriași și comercianți români mai este destul loc în satele românești.

O împrejurare mai cu semă trebuie să o recomandăm atențiunei Românilor; târgurile de țără sunt oglinda, în care se vede vrednicia și destoinicia unui popor; acolo se vede, că ce soițe și ce pote produce un popor. În târgurile de țără din orășele despărțământului Timișoara, Români duc puțină mărșă la târg; cum am amintit duc numai vite cornute, porci și oi, mai puținii cai și de tot puținii articii de industrie; der tot de ce are trebuință, cumpără dela meseriași și comercianți de alte neamuri,

adecă poporul român mai mult cumpără de cât vinde, deci e mai mult consument de cât producent. Este lucru cunoscut, că un popor, care e mai mult consument, decât producent, adecă care mai mult cumpără de la alte neamuri, de cât vinde el acela, acel popor trebuie să sărăcească și tot sărac rămâne; deci ar fi bine, ca Români să grijescă, ca să nu sărăcească și să nu rămână săraci.

Emanoil Ungurianu.

Pentru valorisarea pomelor.

Prin rescriptul seu dto. 15 Iunie a. e. nr. 51031, ministerul r. u. de agricultură ne pune în vedere, că în conformitate cu încunoștințările primite de la raportorii economici și de la organelle de specialitate, cu tötă seceta, ce a domnit în anul acesta se arată o recoltă bogată de pöme în cele mai multe ținuturi ale țării. Împrejurarea descoperită de consulatele nostre, că și în străinătate se produc în anul acesta multe pöme, va da producătorilor noștri mult de gândit cu privire la valorisarea produselor lor de pöme.

Spre a sări în această privință întrăjutorul producătorilor, ministerul a dispus să se pună în mod gratuit la dispoziția proprietarilor mici spre folosire la prelucrarea prisosului de pöme, ce nu s'au putut vinde în stare crudă, căldări (cazane) de ale statului pentru fierberea spirtoaselor, uscătoare (coșare, captöre, loșnițe) de uscat pöme, pine (morște) și țescuri (presă) pentru stors, ca astfel o parte a pömelor cu simburile osos cari nu se pot ține timp mai îndelungat și cu deosebire pömele atinse (vermănöse și fără față) prin preparare (prelucrare) se potă fi valorisate și cari astfel subtrase de la vânđarea din piețe, mulțimea lor nu influințază prețul pömilor și de calitate mai bună, ce se pun în vânđare.

A îngrijit mai departe, ca consulatele nostre să atragă pe calea celor mai răspândite foi din străinătate, atențiunea publicului comerciant asupra bogatei recolte de pöme de la noi cu acel adaos, că în această afacere se pot adresa pentru mai buna orientare către comisarul regnicolar ministerial pentru cultivarea pömilor.

A dispus, ca amintitul comisar să poarte în anul acesta evidența despre proviziunea de pöme din singurăticele ținuturi cum și despre vânđătorii acestora și despre cumpărătorii de pöme din străinătate.

Aducënd subscrisul comitetului acest comunicat la cunoscința obștei nostre, ne adresăm către producătorii de pöme și în deosebi către preoțimea și învățătorii noștri cu rugarea să binevoiescă:

a-ne transpune cu posibilă grabire consemnarea proviziunii mai mari de pöme și a proprietarilor lor, ca pe această consemnare s'o putem înainta la numitul comisar ministrial;

a face atenți pe producții — vânđătorii să separeze, cu deosebire la mere și pere, pömele după soiți și după mărime și să fie cu deosebită îngrijire la pachetarea lor, de öre-ce pömele mestecate, fără privire la soiți și mărime, nu sunt căutate, seu să vënd cu preț foarte redus;

în fine a recomanda producătorilor mari și de mijloc să nu-și vëndă cea mai alasă parte a pömilor de iernă îndată tötuna, ci să se nisuescă a-le păstra în scopul vânđării de peste iernă și primăvară în locuri potrivite și cu deosebire în cămări de pöme. Cum cea mai mare parte a producătorilor nu dispune de astfel de localuri potrivite și nici de cunoscințele neapărate la construirea lor, doritorii de a-și construi cămări pentru păstrarea pömilor cu puțină cheltuială și potrivite deosebirilor de spațiu și temperatură, să se adreseze cu rugare (epistolă) către comisarul ministerial (Országos gyümölcsészeti miniszteri biztos" în Budapesta), care le va trimite în mod gratuit planurile și preliminarile de spese provöduite cu îndrumări amănunțite despre culegerea și conservarea (ținerea) pömilor.

Sibiu, 22 Iunie 1904.

Comitetul central al "Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu".

D. Comşa, V. Tordășianu, president, secretar.

Dări de semă.

Din Brad ni-s'a trimis prin d-nii Vasile Boneu, I. German și Petru Cioflică o dare de semă despre contribuiri la fondul meseriașilor români din Brad cu ocașiunea petrecerei de la 23 Maiu a. e. Au contribuit 37 binevoitori cu câte 2 coröne; 34 cu câte 1 cor., 4 cu câte 3 cor., 1 cu 10 cor. și 1 cu 4 cor. S'au încasat cu totul 134 cor. S'au spesat 95 cor. 92 bani. Venit curat 38 cor. 8 bani.

— In urma apelului „Reuniunii meseriaşilor şi economilor din Alba-Iulia“, au intrat la biblioteca casinei următoarele donaţiuni:

Limba Română, de V. Oniţiu, Petru Maior de G. B. Duică, Răspuns la cartea neagră de Axentie Severu, Pribeag de I. S. Schiopul, Calindar de I. S. Schiopul, XXXII-lea anuar al gimn. din Braşov de V. Oniţiu, Sonate de Ioan Teulescu protopop.

Poesii, op. compl. de V. Alexandri, teatru v. II. de V. Alexandri, teatru v. III. de V. Alexandri, Versuri şi prosă de Gr. Alexandrescu, Opere compl. v. I. de M. Eminescu, Sonate de d-l Eugen Pop, câpitan-audit.

D-nii: F. Filip, adv. 2 cor., Ignat Borza 3 cor., Iosif Roman 2 cor.

Comitetul apela din nou cu totă căldura la toţi binevoitorii şi sprijinitorii causei noastre culturale, ca să binevoiescă a sprijini tinăra R-uniune şi pe calea acestă prin donaţiuni, fie în bani, fie în cărţi, foi, reviste ş. a. — I. **Pampu**, v.-pres. Reun. şi conducător interimar al bibliotecii.

— D-nii Al. **Papiu**, Romul **Marcu** şi Teodor **Achim** din **Bistra** dau semnă despre rezultatul încasărilor cu ocaziunea reprezentaţiunii teatrale ținută la 14 Ianuarie. S'au încasat cu totul 197 cor. 30 bani, s'au spesat 99 cor. 46 bani, a rămas cassa rest bani gata 97 cor. 84 bani.

— D-l Irodion **Frates** inv. în **Presmer** ni-a trimis o dare de semnă despre rezultatul financiar al produştiunii musicale teatrale aranţată de corpul inv. de acolo la 2 Faur. Venitul întreg al produştiunii a fost de 222 cor. 80 b. Substrăgându-se speşele, a rămas venit curat 100 corone.

— Şcolile române confesionale din **Făgăraş** ținând obicnuitul Maial la 30 Maiu, au contribuit pentru acoperirea cheltuelilor: Inst. „Furnica“ 10 cor., o persoană 5 cor., 5 inşi câte 4 corone, 3 inşi câte 3 cor., 18 inşi câte 2 cor.

— Domnii **Dumitr Colceriu** şi **Teodor Ferălală** din **Bicaz** dau semnă de rezultatul financiar al petrecerii aranţate la 11 Aprilie. S'au încasat 62 cor. 80 bani; s'au spesat 28 cor. Au rămas venit curat 34 cor. 80 bani, care sumă s'a destinat pentru premiarea şcolarii din **Bicaz**.

Pentru cultivătorii de nutreţuri măestrite.

In scopul stărpirei mătasei de luţernă şi trifoiu, ministrul de agricultură dispune următoarele:

Toţi păzitorii de câmp (jitarii), antistia comunală, căpitanul de poliţie oraşenesc au în anul acesta între 25 şi 30 Maiu, în viitor însă în fie-care an, în primele 10 zile din Maiu să arete pe posesorii de pământ din ceroul lor, cari produc trifoiu séu luţernă, şi cari îngrijesc de pământul sămănat cu trifoiu séu luţernă până la termenul de stărpire, apoi să facă arătare, că nu cumva se mai află părţi de pământ nestăpitate de mătase. Despre petele de mătase, ce s'ar arăta în primul termen, îndată ce sunt observate, să se facă raport.

Tote primăriile şi oficiile oraşenesc prin esmişii speciali în 10 zile după terminul de stărpire au să viziteze toate pământurile sămănate cu trifoiu séu cu luţernă şi înşirate în raportele păzitorilor şi faţă de cei întrelăsători (negligenţi) să aplice dispoşitiunile.

Fie-care posesor de pământ este obligat, a stărpi până la 15 Iulie a fie-cărui an mătasa de trifoiu cu adausul, că cel neglijent se face vinovat de abatere şi se pedepşese cu bani până la suma de 100 cor. şi pe lângă acestea autoritatea pe speşele vinovatului va dispune stărpirea mătasei. Vestim despre acestea pe economii noştri.

Sibiu, 25 Martie 1904.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

D. Comşa, V. Tordăşianu,
president. secretar.

Curagioşii.

— Odată în spre séra, de toţi zece jidani, Plecaşii pe drumul Hertii, veniau din Da-

[rabani.]

Şi harabaua 'n care stăteau toţi la un loc, N'avea nici fân, nici arouri, şi scutura de foc! Dér grămădişii pe scânduri, pe chilnă şi

[carambi,

Culcaşii, şi în picioare, şi apлекаţi şi strimbîi Cu toţi fucăpuse; şi nici că se plângeau Ba încă făceau larmă, gheşefuri plănuiau. Aprópe de pădure, de hoşii vorba venind, Pe mulţi flori de gróză şi tremur li cuprind, Hahamul Şmil mai gureş, şi mare voinicos, Strigă: — „Cui este frică, îndat' am sé-1

[dau jos!“

Şi scóse apoi din brău-i o sulă şi-un ciocan! — „Soi una, é'n ascultă aici. badi Ivan! „Ia suite 'n căruţa şi mună mai virtos, „Că écă-i nópte-acuma“şi 'i timpu 'ntunecos! „Indémná glóba ceea, pocnesce şi din ghioc, „Ci vrei? acu pi nópti sé stăm în glod aici? „Şi écă plouă! Muna! Hit murgă, hit la

[drum!“

Dér murga nu mai ese din pasul ei nicof oim. Când intră în pădure, un glod până 'n

[butuc,

Pe jos nu-i chip a merge, jidani 's în pa-

[puc,

Hoop! Murga se 'nglodéză! căci e căruţa

[grea

Şi nu voiau jidani pe jos ca sé se dea. Ivan sare şi 'mpinge, biet' murga se întinde, Căruţa nu 'se mişcă! Atunocia el desprinde Pe murgă de la hlube şi 'ncalică pe ea.

— „Ci faci badi Ivani?“ — „Mé duo în

[tréba mea!“

— „Dar cum ni laşii aici în glod şi und'

[ti duoc?!

„Nu veşi? aşa s'am bini! Suntem numa 'n

[papuc?!“

— „Nici murga mea nu póte mai merge,

[nici un pas!“

„Or'i coboriţi cu toţi, ori dşu aici vélas!“

Se sfătueso jidani, se 'njură, se ghionteso, Dér ca sé se scobóre de loc nu se gân-

[desc.

Ivan atunci cu iépa se 'ndréptă spre desiş Când, étă fără veste apar printre frunziş Doi hoşii, gróznicii la faţă, cu puştile în-

[tinse

Spre jidoviî grámadá, ce gróza li cuprinse.

— „Jos! jos!“ răcnesc haiducii, şi atunci

[cât ai clipit

In glod s'ar toţi jidani, căruţa s'a golit! Ce-a fost la 'nválmásală şi ce s'a întâmplat

Acu nu se scie! N'a fost lucru curat! Ivan când se întórese sé-şii pună murga 'n

[ham,

Prin glod zăceau jidani şi-al lor voinic

[haham!

Strigau şi şipau gróznic şi se boociau cum-

[plit,

Şi pe Ivan dau vina, de ce i-a părásit?!

Acesta însă tace, şi 'nhamă iépa lui,

Şi nu vré sé răspundă o vorbă niménni!

— „Suişii ori ba, sé mergem?!

[Or'i rămâ-

Şi plécă cu căruţa, trosnind mereu din

[biciu.

Alérgă toţi jidani şi 'n fugă s'au urcat.

De-aici până la Hertă, tot drumul s'au

[văitat!

Aici ajunsii, de-adreptul la subprefects'au dus

Şi-o jalbă dând cu toşii, boocindu-se i-au

[spus

Cum s'a 'ntâmplat cu hoşii, cum banii

[le-a luat,

Cum i-au bătut de gróznic şi-apoi i-au şi

['njurat!

Cum i-au stiloit cu puşca, pe gură, peste nas,

Iarmucu şi papucii 'n glod, cum le au rămas.

Şi toţi vorbiau odată, şi toţi se váicáreau,

Şi-atâta galágie şi haos ei făceau... Că, subprefectu atunci de vuet zápăcit,

Credú că-s beţi jidani, ori c'au inebunit!

Şi 'nţelegând în fine, c'au fost călcaşii de

[hoşii,

Le díse: — „Cum se póte? doi v'au bătut

[pe toşii?!

Hahamul Şmil răspunse: — Cum n'a stiloii

[pi noi,

„Chind noi toşii eram singhíră, şi hoşii

[erau doi?!

(„Tutova“) **Inginer D. Zamfirescu.**

— **Domnii abonatăi ai fóleii noastre, cari nu şi-au reínoit încă abonamentul sunt rugaţi a-l reínoi cât mai curând ca sé nu li-se íntrepuă regulata espedare a şiarului.**

Administratiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

MULTE ŞI DE TOTE.

Amorul femeii j-ponese.

Profesorul japonez de la universitatea din Tokio, Oshima, fiind întrebat de un diarist european, despre însuşirile femeii japoneze, a povestit acestuia între altele, următoarea trăsătură frumoasă de caracter a femeii japoneze:

Un bărbat japonez avea o femeie foarte frumoasă, pe care o iubea cu totă ardórea sufletului séu. Fiind însă atât de frumoasă, deveni gelos şi se temeă, că soţia li se va face necredincióasă. Téma lui devenea din şi în şi tot mai mare, până ce li făcu ímputări aspre, că li este necredincióasă. Femeia li ascultă, nu se apără de loc şi în urmă părăsi, alungată de bărbatul ei, casa.

Bărbatul, vădându-se acumă singur, nu mai avea linişte. Şése ani o duse în frământări sufletesci, până ce în al şeptelea an nu se mai putu stăpáni. El trimise un servitor credincios în oraşul, în care se afla soţia lui, dându-i ordin, ca să cerceteze viaţa femeii sale. Servitorul plecă şi când după mai multe zile se reíntórese, li aduse următorul răspuns:

„Femeia ta petrece totă ziua singură şi cântă pe o harfă cântecul téu de predilecţie, pe care atât de adese-ori ţi-l cântase“. Auşind bărbatul aceste cuvinte, alergă îndată la femeia îndepártată, li ceru ertare şi o luă din nou în casa sa.

Aşa dragoste şi credinţă mai rar!

Vindecarea deplină a bólelor secrete.

Să nu pregete nimeni într'o cestune atât de gingaşă a se presenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poţi afla punctual locul, cauza, răspândirea şi starea bólei, ori cât de adênc ar fi bóla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări poţi cu siguranţă afla şi calea, pe care ajungi la vindecarea réului, ceea-ce fie-care o póte face acasă fără de a-şii împedece ocupaştiunile. Dé-a cineva nu póte veni în persoană, atunci sé-şii descrie bóla, cu deamănuntul şi după-ce va fi esaminată, va primi desluşirile de lipsă şi leacurile trebuincioşele pe lângă ţinerea în cel mai mare secret. În scrisóre pune marca de răspuns. După íncehearea curei scrisórite se arí séu la cerere espresă se retrimite.

Un astfel de leacuri şi curăşitori e institutul special al d-rului **Palóc**, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bunăvoinţă şi conşciénşitate capétă ori-cine (bărbat séu femée) desluşiri asupra vieşii seculare, unde i-se curăţă sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul íntreg se eliberéză de bóla şi sufletului de chinuri.

Fără contarbarea ocupaştiunilor dílnice **Dr. Palóc** vindeacă de ani de zile cu siguranţă, repede şi din fundament cu metodul séu propriu de vindecare şi casurile cele mai neglijate, bólele de beşică, de ţeve, de testicule, de şira spinárei, de nervi, urmările onaniei şi ale sífilisului, bóla albă, bóla de sânge, de piele şi toate bólele ce se ţin de organele seculare femeesci. Pentru femei e sală de aşteptare şi íntrare separată. Consultatiunile le dá însuşi **Dr. Palóc** de la 10 ore în. s. până la 6 ore séra (Duminea până la 12 ore la amiaş).

Adresa: **Dr. Palóc**, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Anunşuri de căşetorie.

De la 17 până la 30 Iunie.

1) **Nicolae Oancea** gr. or., invétător, cu **Reveica Roncea** gr. or., amândoi din Braşov. 2) **Ignatíe Oprea** gr. cat., calfă de zidar, cu **Vilma Balint** ev. ref., din Braşov. 3) **Ioan Drăguş** gr. or., croitor în Braşov, cu **Maria Vencea** gr. or., din Turcheş. 4) **Vasilie Navrea** gr. or., lucrător, cu **Paraschiva Pitis** din Braşov. 5) **Dumitr Măzărescu** gr. or., calfă de brutar Braşov. cu **Rebeka Nagy** ev ref., din Covasna. 6) **Vasile Mazăre** gr. or. lucrător, cu **Maria Mămulea** gr. or., amândoi din Braşov. 7) **Grig. Cristea** gr. or. chelner cu **Sara Ziegler** ev. aug. chelneriţă, amândoi din Braşov. 8) **Ion Bercea** gr. cat. lucrător cu **Reveica Ştefan** n. Pascovicu gr. or. din Braşov.

POSTA REDACŢIUNELI.

Cleveland. Numérl de Duminea 8 coróne, cel de tóte zilele 40 coróne. Piesele, cari sé află la noi se publică din când în când la pagina ultimă împreună cu preşurile lor.

S. O. în Bláşii: S'a primit la Redacţie ceea ce aţi trimis. Nu s'a putut publica din cauza ímbulzeii de materie. Va urma într'un număr viitor, dând însă numai părşile principale.

Veritas: Am primit. Vom publica într'unul din numerele viitoare de Duminea. Un alt articol ce ne-aţi trimis mai înainte nu s'a putut publica din cauze pe cari credem, că fórte bine le íntelegeţi şi d-vóstré.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

Pentru amatori de mişmas.

va fi o surprindere plăcută, că în **Pivniţa Eszterhazy** se vinde acuma şi renumitul **Vin dela Şenereuşi (Zendrisch)** tot cu preşul, cu care obicnuit se vinde în Braşov vinuri mult mai próste.

Un litru cu 50 cr.

împreună cu borviz.

Fără borviz un litru 44 cr.

10 litri 4 fl.

Tot-deuna bucate bune reci şi calde.

Wilhelm Kopony,

„Sătmăreana.“

institut de credit şi economii, societate pe acşii.

Nr. 1425—1904.

Concurs.

Prin această se publică concurs pentru un post de **practicant** la institutul de credit şi economii, **Sătmăreana**, societate pe acşii în **Seini (Szinérváralja)**.

Salar lunar 60 coróne.

Practicantul ales va avé se-şii ocupa postul în 16 Iulie a. c.

După un an de serviciu de probă prestat spre îndestulare, practicantul va fi denumit subcontabil definitiv.

Reflectanşii la acest post — până în 10 Iulie — au se-şii prezenteze petişile lor, proveşute cu atestatul de absolutor a unei şcole comerciale.

Cunoscinşa perfectă a limbei maghiare e indispensable.

Seini (Szinérváralja), 7 Iunie 1904.

1—2.1403.

Direcşiunea.

Am onóre a aduce la cunoscinşa Onor. public, că **voiú deschide în 10 Iulie a. c.** sub firma mea, în strada **Vámii nr. 7**, lângă **Hótel Europa**, un

MAGAZIN de CIASORNICE,

obiecte de aur şi argint, împreunat cu un atelier de reparaturí.

Ca specialist în brânşa această şi basat pe o praxă de mai mulţi ani primesc ori şi ce lucrări şi dau garanşie de executare conşciénşioasă.

Recomand si depositul bogat asortat cu cele din urmă noutăşii în ciasornice elveşiene de aur, argint, oşel şi de nickel. **Ciasornice de párete**, şi cu sonárie (deşteptátor) precum şi **obiecte de aur şi argint.**

Asigurând serviciu strict real.

Preşuri íeftine.

Cu totă stima

EDUARD BINDER,
Ciasornicar Braşov.

2—6.1413.

Nr. 10

COFETĂRIA

Nr. 10

IOAN SPACZYNSKI,situată în **Strada Tîrgul Cailor nr. 10**, arangiată în stilul cel mai modern.

Face Onor. public și nomerosei sale clientele cunoscut, că este tot-déuuna bine asortată cu **Prăjituri, Bombone, Chocolade, Praline, Fondante, Dulcețuri și Șerbeturi românești, Torte, diferiți Pesmeți, Biscoturi.** — Tot-odată fac cunoscut Onor. public, că se primesc orî-ce comande pentru nunți, logodne și soarele cu **prețuri moderate și fixe.**

Rog deci Onor. public a se convinge.

Cu deosebită stimă

IOAN SPACZYNSKI,
Cofetar.

Serviciu prompt.

Prețuri foarte moderate.

Invățător.

La școala evanghelică germană din Constanța (România) se caută un învățător, eventual învățătoare, pentru limba română. Se cere pe lângă calificarea învățătorească, și cunoștința limbii germane în vorbire și scriere. Cei necăsătoriți vor fi preferați. Sal. 1500 lei, pentru necăsătoriți cvar-tir, luminat și încălzit.

Persone iubitoare de muncă, se trimite până la **1 August v. a. c.**, cererile instruite cu actele necesare fotografia și un curriculum vitae la adresa:

Curatorul bisericii evang. germane
Constanța (România) Str. Brutus.
(1417,1--2)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

O familie onorabilă și mai inteligentă caută un birt bun de luat în arână. Său și numai ca cârciumar, cu cautiure, dacă se poate se aibă și boltită, său numai o boltită cu toate licențele, der să aibă invirtire bună, ori un loc bun de a deschide boltă, cu capital îndestulitor. Dacă se află acum său mai târziu. Cei cari vor pute mijloci său recomanda, vor primi o bună remunerație, rugându-i pentru toate detaliurile sub adresa: „Interesatului“ nr. 261. Nagyszeben, postrestante.

1-3.1418.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

••• A V I S ! •••

Subscrisul am onorea a mă recomanda On. public din loc și impr-jurime ca

Măestru zidar român
diplomat, în Brașov.

Iau asupra-mi orî-ce lucrări de zidărie nouă și reparatură ce cad în bransa acesta.

Cu o praxă de mai mulți ani, și după absolvirea cursurilor dela școala de meserii de stat, sunt în stare de a satisface pe deplin lucrările, cu care voi fi însărcinat, spre deplina mulțumire a On. public.

Primesc esecutarea de planuri, devise și preliminar.

La cas de trebuințe rog a mă înștiința prin carte postală și voi răspunde imediat la orî și ce cerere.

Tot-odată rog pe On. oficii parohiale, eforii școlare, cari au de cuget a zidi său adapta școlii case parohiale și altele, a reflecta la subscrisul. Stau la dispoziție orî și când a da explicațiuni, înainte de a se da planurile în lucrare.

Tot ce se lucră este sub conducerea și supraveghierea mea proprie. asemenea orî-ce lucrare luată asupra-mi se face în termenul fixat, fără întârziere și cu

Prețuri convenabile.

In speranță că cât mai curând voi fi însărcinat cu lucrări

semn-z cu totă stima

Ioan Tampa,
măestru-zidar

Brașovul-vechiu, strada laterală nr. 9.

5-6.1394.

ISVORUL de APĂ AMARĂ
FRANCISC IOSIF
se distinge

după declarațiunile autorităților medicale:

- „Resultat în tot-déuuna sigur și mulțumitor“.
Prof. Dr. Erhardt, Berlin, director al clinicei medic.
- „Chiar și în cantități mici are efect și nu este desagrabilă la beut“.
Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg, director al clinicei medic.
- „În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur.“
Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al clinicei medicale.
- „În general lăudată ca având gust bun“.
Prof. Dr. de Buhl, München, director al instit. patologic
- „Un gust mult mai bun, decât la alte ape“.
Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.
- „Produce efect chiar și în cazul, când intestinul este iritabil, fără dureri și fără greutate“.
Prof. Dr. de Leube, Würzburg, director al clinicei medicale
- „Întrebuințarea este liberă de orî-ce consecințe desagrabile.“
Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul clinicei medic.
- „Supără acțiunea stomacului, mai puțin de cât alte ape minerele.“
Prof. Dr. Theodori, Bucuresci, medicul regal.
- „Chiar la întrebuințare mai îndelungată nu provocă indispoziții“.
Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al clinicei medic.
- „Efect unitar, foarte bun, chiar și la întrebuințare mai îndelungată“
Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.
- „Se întrebuințază cu folos până în ultimul timp.“
Prof. Dr. Schauta, Viena, director al clinicei I., pentru bóle de femei.

Certificatul ministrului de răsboiu c. și r. (secția sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aproape fără excepție efect sigur și repede, necausând nici chiar la întrebuințare mai îndelungată indispoziții secundare. Bolnavii o beau bucurosi din cauza gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“

Se poate căpăta în toate depozitele cunoscute de ape minerale.

DIRECȚIUNEA ÎN BUDAPESTA.

Spre a se asigura contra amăgirilor, conștientul să ceră expres

„Apa amară „FRANCISC IOSIF““.

14-20.1901.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrisura sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutateților celor mai cerbicoase la stomach și pânțee, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunile cronice, suferinței de ficat, congestiunile de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bóle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încóce. — Prețul unei cutii originale sigilate Coróne 2.—

Falsificațiunile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de góidină și reumatism și a altor urmări de rēcélă. Prețul unei sticle originale plumbate, Coróne 1.90.

Sapun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metodel cel mai nou pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți Cor. — 40 Cinci bucăți Coróne 1.80. Fie-care bucăta de săpun, pentru copii este provădută cu marea de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează gíinic prin rambursă postală.

La depozite să se ceră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Eugen Neutädter și engros la D. Eremia Nepoții.

Țigle de Cement de acoperiș (Langfalz)

foarte rezistente contra intemperiilor. Material ușor de acoperit și de durabilitate nețermurită.

Se capetă cu preț foarte ieftin la Fabrica **PORTLAND-CEMENT** din Brașov.

Tipografia A. Muresianu, Brașov.

T.A. 1904